

VOORTGANGSRAPPORTAGE | 2017

Gemeente Groningen

INHOUDSOPGAVE

VOORTGANGSRAPPORTAGE I 2017	1
INHOUDSOPGAVE	2
INLEIDING.....	3
SAMENVATTING.....	4
PROGRAMMA'S.....	10
Programma 1: Werk en Inkomen.....	10
Programma 2: Economie en werkgelegenheid	15
Programma 3: Onderwijs	17
Programma 4: Welzijn, gezondheid, zorg	19
Programma 5: Sport en bewegen	23
Programma 6: Cultuur	25
Programma 7: Verkeer.....	27
Programma 8: Wonen.....	31
Programma 9: Onderhoud & beheer openbare ruimte.....	33
Programma 10: Veiligheid.....	34
Programma 11: Stadhuis en Stadger	35
Programma 12: College, Raad en gebiedsgericht werken	36
Programma 13: Algemene inkomsten en post onvoorzien	38
Programma 14: Overhead en ondersteuning organisatie	40
PARAGRAFEN	42
Paragraaf 1: Integraal gebiedsgericht werken	42
Paragraaf 2: Duurzaamheid	42
Paragraaf 9: Bedrijfsvoering	42
Slot en nacalculaties	44
Geconstateerde onrechtmatigheden en voortgang IC-plan	44
Voortgang van onderzoeken doeltreffendheid en doelmatigheid	44
Update van risico's en ontwikkelingen	45
OVERIGE AANDACHTSPUNTEN	46
Aanbevelingen rekenkamercommissie	46
Aanbevelingen van de accountant.....	47
Personeel	53
Eerder gedane toezeggingen	55
BEZUINIGINGEN	56

INLEIDING

In deze eerste voortgangsrapportage van 2017 informeren wij u over de voortgang van de begroting en geven wij een prognose van het resultaat over 2017. De verwachtingen zijn gebaseerd op de voortgang over het eerste kwartaal van 2017 en de ontwikkelingen tot medio mei.

De voortgangsrapportage heeft de functie van (bij)sturingsinstrument en het verstrekken van volledige, juiste en actuele informatie over de stand van zaken en voortgang van de begroting. Rapportage vindt in basis plaats over afwijkingen in de uitvoering van de beleidsdoelen.

Leeswijzer

De voortgangsrapportage begint met een samenvatting. In hoofdstuk één worden de verwachte afwijkingen per programma weergegeven. In de hoofdstuk twee gaan we in op de stand van zaken rondom de paragrafen Integraal Gebiedsgericht Werken, Duurzaamheid en Bedrijfsvoering. In hoofdstuk drie geven we de stand van zaken over de aanbevelingen van de rekenkamer en de accountant, personeel en eerder gedane toezeggingen. In hoofdstuk vier geven we de stand van zaken weer van de bezuinigingen. En tot slot vindt u in de bijlage de sleutelrapportages.

De afwijkingen in de uitvoering van beleidsdoelen lichten we toe en geven we aan door kleuren (stoplichtenrapportage). **Geel** betekent dat voor het behalen van de doelstelling bijsturing noodzakelijk is. **Rood** betekent dat het halen van de doelstelling vermoedelijk niet mogelijk is. De gerealiseerde doelstellingen worden hier niet gemeld. Daarnaast geven wij een toelichting op de verwachte financiële afwijkingen vanaf 250 duizend euro en op bestuurlijk relevante afwijkingen. Dit betekent dat niet bij alle programma's toelichtingen zijn opgenomen.

SAMENVATTING

In dit hoofdstuk geven we een samenvatting van de financiële prognose 2017 in deze voortgangsrapportage, inclusief de prognoses per programma. We gaan daarbij in op de besteedbaarheid van deze prognose. Tevens melden we een aantal onzekerheden en ontwikkelingen ten aanzien van de prognose. Aan het slot van dit hoofdstuk wordt een overzicht met specificatie op onderdelen van de prognose vermeld.

Prognose resultaat bedraagt 2,1 miljoen euro nadelig

De prognose van het resultaat voor bestemming over 2017 bedraagt 2,1 miljoen euro nadelig. Naast deze prognose is de besteedbaarheid van belang. Onder het besteedbare resultaat verstaan wij het resultaat dat overblijft na aftrek van de bestemmingsvoorstellen. Op 29 maart 2017 heeft uw raad het raadsvoorstel 'Eén integraal afwegingsmoment, kader op te nemen bestemmingsvoorstellen' vastgesteld. Na aftrek van alle bestemmingen volgens het nieuwe kader, blijft er een resultaat over van 3,5 miljoen euro nadelig. De prognose is gebaseerd op de realisatie tot met maart 2017 en ontwikkelingen tot medio mei 2017.

De onderverdeling in het resultaat ziet er als volgt uit:

PROGNOSE 2017	VGR 2017-I
Resultaat	-2.142
Niet vrij besteedbare bestemmingen	1.322
Resultaat na correctie bestemmingen	-3.464

Toelichting op de prognose

De grootste afwijkingen in de prognose zitten in 1. Vernieuwing Sociaal Domein, 2. Looncompensatie, 3. Gemeentefonds en 4. Extra beleid.

1. Vernieuwing Sociaal Domein (N 5,7 miljoen euro) – Programma 4. Welzijn, gezondheid en zorg

Bij diverse onderdelen binnen VSD worden tekorten verwacht ten opzichte van de begroting. Er is een reserve VSD ingesteld om tekorten op te vangen. Per 1 januari 2017 staat deze reserve op nul, waardoor negatieve resultaten binnen VSD direct leiden tot een resultaatteffect.

1.1 WMO (N 2,5 miljoen euro)

Over de gehele linie zien we een daling van de kosten voor Persoonsgebonden Budgetten (PGB's). De verwachte kostendaling bij de PGB 18+ bedraagt 0,8 miljoen euro. Tegelijkertijd stijgen de kosten voor Zorg in natura (ZIN). Voor de ZIN 18+ verwachten we een stijging van de indicatiewaarde tot ruim 30 miljoen euro. De indicatiewaarde is de toegekende zorg vermenigvuldigd met het tarief van de betreffende zorgvorm. Bij toepassing van het verzilveringspercentage dat ook is toegepast bij de jaarrekening 2016 van 68% leidt dit tot een tekort op de ZIN18+ van 4,2 miljoen euro. Het verzilveringspercentage is het percentage dat uitdrukt in welke mate de geïndiceerde zorg daadwerkelijk verleend is.

Verder zien we in 2017 een verschuiving in de eigen bijdragen van Wmo18+ naar Beschermd Wonen. Dit heeft per saldo een nadelig effect van 0,1 miljoen euro. Op grond van de realisatie bij de jaarrekening 2016 voorzien wij structureel lagere kosten voor de algemene voorziening huishoudelijke hulp van 1 miljoen euro.

1.2 Jeugd (N 2,6 miljoen euro)

Op grond van de meest actuele prognose verstrekt door de RIGG (Regionale Inkooporganisatie Groninger Gemeenten) verwachten wij een tekort over 2016 voor de regio van 6,7 miljoen euro. Voor de gemeente Groningen betekent dit een nadelig effect van ruim 2 miljoen euro. In 2017 ontvangen we een lagere integratie-uitkering als regio. Tegelijkertijd verwachten we dat de PGB kosten jeugd voor Groningen verder zullen dalen dan in 2016. Dit betekent dat we verwachten, door rekening te houden met substitutie, op een tekort voor 2017 van per saldo 2,6 miljoen euro uit te komen.

1.3 WIJ teams (N 0,5 miljoen euro)

Met de overgang van het tijdelijk toegangsteam naar de WIJ-organisatie is er geen budgettaire ruimte meer voor extra inzet van de consultants. Gelet op de ervaringen van 2016 is de doelstelling om in 2017 en verder geen gebruik meer te maken van de extra inzet van deze consultants niet reëel. Vorig jaar besteedden we ongeveer 1,5 miljoen euro aan tijdelijke formatie, voerden we extra onderzoeken uit rond de huishoudelijke hulp en nam het werk in de wijken toe. Daarom verwachten we ook in 2017 dat extra inzet van consultants (11 fte) noodzakelijk is. Een deel van deze kosten dekken we uit bestaande VSD-budgetten en houden een tekort over van 0,5 miljoen euro.

1.4 Meerkostenregeling chronisch zieken en beperkten (N 0,1 miljoen euro)

We hebben het beschikbare budget voor de meerkostenregeling chronisch zieken en beperkten bij de begroting 2017 verlaagd. Vervolgens zagen we bij de realisatie 2016 dat wij een structureel tekort hadden, dat we incidenteel hebben opgelost. We kunnen dit tekort niet opvangen met de verlaging van de vergoeding per cliënt die we per 2017 hebben doorgevoerd.

2. Looncompensatie (N 1,5 miljoen euro) – Programma 12. College, raad en gebiedsgericht werken

De nominale ontwikkelingen (loon- en prijsontwikkelingen) worden bijgesteld ten opzichte van de begroting. De loonkosten nemen met 0,64 procent toe vanwege de sociale lastenmutatie in 2017 (pensioenpremie). Ook is in 2017 op basis van ramingen van het CPB sprake van een bijstelling van de prijsontwikkeling van 0,3 procent.

Directies worden uit de algemene middelen voor deze nominale ontwikkelingen gecompenseerd. Deze compensatie is berekend op 1,356 miljoen euro. Daarnaast is nog sprake van een nacalculatie over 2016 van 188 duizend euro. Het totaal aan directies te compenseren bedrag komt daarmee op 1,544 miljoen euro.

3. Gemeentefonds (V 1,8 miljoen euro) – Programma 13. Algemene inkomsten en post onvoorzien

- *Landelijke ontwikkelingen 2017 (N 177 duizend euro):*

Uit de decembercirculaire 2016 volgt dat de uitkeringsfactor structureel met 1 punt daalt als gevolg van ontwikkelingen in de uitkeringsbasis 2015. Dit levert een nadeel op van 177 duizend euro.

- *Plaatselijke ontwikkelingen 2017 (V 2,0 miljoen euro):*

Op basis van actuele informatie vanuit onder andere het CBS, de waarderingskamer en de jaarrekening 2016 zijn de standen van een groot aantal verdeelmaatstaven geactualiseerd. Met name het aantal lage inkomens, bijstandsontvangers en de omgevingsadressendichtheid vallen hoger uit dan ingeschat bij de begroting 2017. Deze actualisatie leidt per saldo tot een hogere uitkering van 2,0 miljoen euro. Deze stijging wordt mogelijk nog deels gecorrigeerd via een verlaging van de uitkeringsfactor.

4. Extra beleid en meerjarige projecten (V 2,1 miljoen) – Diverse programma's

Op diverse onderdelen wordt vrijval van extra beleid verwacht van in totaal 2,1 miljoen euro. Dit betreft 0,3 miljoen euro incidenteel extra beleid, 1,0 miljoen euro incidentele vrijval van structureel extra beleid en 0,8 miljoen euro op meerjarige projecten. In grote lijnen wordt de vrijval veroorzaakt door vertraging in uitvoering die vooraf niet is te voorzien of in te plannen.

De financiële consequenties komen uit:

- Kapitaallasten Forum/Grote Markt (V 0,8 miljoen euro)
- Sportieve infrastructuur: Kapitaallasten Papiermolen en extra kleedkamers sportpark Corpus den Hoorn (V 0,1 miljoen euro)
- Bedrijfsvoering Maatschappelijke Participatie (V 0,3 miljoen euro)
- Ruil incidenteel/structureel (V 0,1 miljoen euro)
- Outsourcing ICT (V 0,8 miljoen euro)

In de toelichting per programma worden de overige afwijkingen in de uitvoering van beleid en in financiën nader toegelicht.

Besteedbaar resultaat

Het verschil tussen de prognose en de besteedbaarheid wordt verklaard doordat een aantal verwachte resultaten die conform afspraken met uw raad met reserves verrekend worden, dan wel anders gedekt wordt. In de prognose van 2,1 miljoen euro nadeel zijn in ieder geval de volgende verwachte resultaten verwerkt die van invloed zijn op de besteedbaarheid daarvan:

Prognose VGR 2017-1 (Bedragen x 1,0 miljoen euro)	
Prognose beschikbaar	-2,1
Bezuinigingen	-0,2
Extra beleid (incidenteel)	-0,3
Meerjarige projecten (Outsourcing ICT)	-0,8
Prognose besteedbaar	-3,4

Bovenvermelde bedragen van in totaal 1,3 miljoen euro zijn niet vrij besteedbaar conform het raadsvoorstel 'Eén integraal afwegingsmoment, kader op te nemen bestemmingsvoorstellen'.

Onzekerheden en ontwikkelingen ten aanzien van de prognose

De prognose is gebaseerd op de realisatiecijfers tot en met maart 2017 en de ontwikkelingen tot medio mei 2017. Naast de al vermelde financiële afwijkingen is er een aantal onzekerheden en ontwikkelingen aan te geven ten aanzien van de prognose.

Onzekerheden

BUIG

Het begrote tekort op de BUIG is 6,0 miljoen euro. De huidige prognose voor 2017 is een verwacht tekort van 8,4 miljoen euro en daarmee 2,4 miljoen euro nadeliger. De hogere nadelige afwijking wordt veroorzaakt door de gevolgen van diverse wettelijke maatregelen, die bij het opstellen van de jaarrekening 2016 naar voren kwamen. Vanuit loonkostensubsidies wordt daar bovenop een nadeel van 0,3 miljoen euro verwacht. De nadelige afwijking op de diverse overige uitkeringsregelingen waaronder de bijstand bedraagt derhalve 2,7 miljoen euro. Hiervan heeft 2,2 miljoen euro betrekking op de uitkeringshoogte en 0,5 miljoen euro betrekking heeft op de grootte van het uitkeringenbestand. Het tekort op BUIG wordt gedekt uit het rekeningresultaat 2016 en het weerstandsvermogen conform de brief aan uw raad van 7 oktober 2016.

Aan de afwijkingen op de uitkeringshoogte liggen met name de effecten van diverse wettelijke maatregelen op de inkomsten ten grondslag, zoals de verlenging van de termijn voor terugvorderingen van 3 naar 6 maanden, minder verrekeningen met het UWV omdat jongeren, waarvoor deze verrekeningen in het kader van de wet Wajong werden gedaan, door de afschaffing van de Wajong nu in de bijstand komen en de beperking van de mogelijkheden om boetes op te leggen. Het verwacht nadeel

door de grootte van het uitkeringenbestand houdt verband met de verwachte nieuwe instroom in 2017 van statushouders, waarvoor de financiering van de bijstandsuitkeringen pas in 2018 ingaat.

Bed, bad en brood

Wij hebben uw raad in december 2016 geïnformeerd over de ontwikkelingen rond de bed, bad en brood-regeling. Op basis van het aantal mensen in de opvang bedraagt de bevoorschotting aan Inlia tot en met het tweede kwartaal van 2017 1,6 miljoen euro. Op basis van aantal mensen in het tweede kwartaal leidt dit tot een eindejaarsprognose van 3,4 miljoen euro nadelig. We zullen incidenteel nog 2,1 miljoen euro rijksmiddelen ontvangen over 2016. Het tekort zal 1,3 miljoen euro bedragen als het nieuwe kabinet hierover geen akkoord treft en we geen aanvullende beheersmaatregelen treffen. Momenteel wordt bekeken welke aanvullende beheersmaatregelen genomen kunnen worden.

Grondzaken

De jaarlijkse herziening van grondexploitaties kan leiden tot een resultaat op grondzaken. Daarnaast kunnen aan-/verkoop van gronden leiden tot een resultaatteffect. Momenteel zijn er nog geen resultaten hieruit beschikbaar. Voor het kunnen opvangen van exploitatieschommelingen en risico's binnen het Grondbedrijf is het resultaat grondzaken (grondexploitaties en grondbezit) door uw raad als bijzonder resultaat vastgesteld. De resultaten grondzaken worden met de reserve grondzaken verrekend.

Wet Maatschappelijke Ondersteuning Zorg In Natura 18+

We nemen een risico door het actuele verzilveringspercentage van 68% op grond van de jaarrekening 2016 over te nemen naar de prognose 2017. Bij het gehanteerde verzilveringspercentage van 68% verwachten we een tekort van 4,2 miljoen euro. Een stijging van het verzilveringspercentage met bijvoorbeeld 5% naar 73% leidt tot een extra tekort van ongeveer 1,5 miljoen euro bij gelijkblijvende indicatiewaarde van 30 miljoen euro.

Omvang externe inhuur personeel

De omvang van de externe inhuur is groter dan het budget in de begroting en de vacature ruimte. De prognose voor de externe inhuur bedraagt 30 miljoen euro. Vanuit de begroting en via vrijval vacatureruimte is 12,3 miljoen euro beschikbaar. De oorzaak voor deze grote externe inhuur ligt onder andere bij onderdelen van de gemeente die buiten de gemeentelijke organisatie worden geplaatst (zoals WIJ, belastingen en ICT). Hier huren we in zodat we boventaligheid voorkomen en we flexibel om kunnen gaan met veranderingen. Daarnaast gebruiken we bij Maatschappelijke Ontwikkeling externe inhuur om flexibel in te kunnen spelen op de nieuwe taken en bij Stadsontwikkeling gebruiken we onze flexibele schil om adequaat te kunnen reageren op een toenemende vraag naar capaciteit. De beheersing van de hoogte van deze kosten vraagt aandacht. We gaan de directies directer bevragen over de noodzaak van inhuur

Slot en nacalculaties

In 2017 staan er een aantal slot en nacalculaties gepland. Momenteel zijn hieruit nog geen resultaten bekend. De resultaten uit deze calculaties kunnen het resultaat nog beïnvloeden.

Ontwikkelingen

Bezuinigingen

In de begroting 2017 zijn dekkingsbronnen opgenomen van 59,3 miljoen euro. Daarvan is 51,9 miljoen euro gerealiseerd. In de loop van 2017 verwachten wij nog een aanvullende realisatie van 7 miljoen euro. Bij de bezuiniging op de organisatie verwachten we een voordeel van per saldo 114 duizend euro. Bij de bezuiniging op vastgoed verwachten we een nadeel van 500 duizend euro. Per saldo prognosticeren wij hierdoor een nadelig resultaat van 386 duizend euro.

Fietsnetwerk

Onze voornemens tot de aanleg van nieuwe fietspaden in Paddepoel en Selwerd en het verbeteren van de Slimme Routes naar Zernike zijn niet onopgemerkt gebleven. In overleg met uw raad is besloten meer tijd te nemen om de bewoners beter te betrekken bij de plannen. Daarvoor heeft een uitgebreid en intensief participatietraject plaatsgevonden. Dit heeft geleid tot een vertraging van minimaal een halfjaar tot een jaar ten opzichte van de oorspronkelijke planning.

Als gevolg hiervan nemen we meer tijd om de bewoners goed te betrekken bij de plannen voor een nieuw fietspad langs de Helperzoom. Daarom vindt een uitgebreid en intensief participatietraject plaats. Dit heeft geleid tot een vertraging van minimaal een jaar ten opzichte van de oorspronkelijke planning.

Noordelijk Belastingkantoor

De voorbereidingen voor de oprichting van het Noordelijk Belastingkantoor liggen op schema. Er is een besluit genomen over de huisvesting, de aanbesteding van de belastingapplicatie is afgerond en de gemeenschappelijke regeling is vastgesteld. Belangrijke besluiten die nog genomen moeten worden, zijn de vaststelling van een Sociaal Statuut en de plaatsing van de medewerkers. Uiteindelijk moet er een nieuwe organisatie staan met een geïntegreerde manier van werken onder aansturing en verantwoordelijkheid van één bestuur en één management. De planning is erop gericht dat de nieuwe organisatie uiterlijk 1 januari 2018 van start gaat. Begin 2018 worden voor het eerst gecombineerde belastingaanslagen van gemeente en waterschap verstuurd.

Verzelfstandiging CBK

In de cultuurnota staat de opdracht de mogelijkheden tot verzelfstandiging van het CBK te onderzoeken. Dit onderzoek is inmiddels gestart. Doel van het onderzoek is om het CBK te reorganiseren naar een toekomst-vaste, verzelfstandigde organisatie. Onderzocht wordt wat de consequenties zijn van verzelfstandiging; wat de randvoorwaarden daarbij zijn en of samenwerking met andere organisaties mogelijk is en meerwaarde heeft voor de beeldende kunst, zowel lokaal als regionaal.

Overzicht prognoses per programma

In onderstaande tabel wordt de prognose per programma gepresenteerd. De significante afwijkingen ten opzichte van de begroting worden in de navolgende hoofdstukken per programma toegelicht.

(Bedragen x 1.000 euro)	Primitieve begroting 2017	Actuele begroting 2017	Prognose VGR 17-1	Verwachte afwijking VGR 2017
1. Werk en inkomen	-72.153	-73.632	-73.290	342
2. Economie en werkgelegenheid	-12.331	-6.228	-5.428	800
3. Onderwijs	-18.885	-19.796	-19.396	400
4. Welzijn, gezondheid en zorg	-204.190	-201.682	-207.182	-5.500
5. Sport en bewegen	-14.429	-14.638	-14.399	239
6. Cultuur	-28.516	-32.270	-32.548	-278
7. Verkeer	-8.616	-9.615	-9.615	0
8. Wonen	-8.313	-11.049	-11.049	0
9. Onderhoud en beheer openbare ruimte	-24.977	-25.184	-25.184	0
10. Veiligheid	-19.467	-19.586	-19.930	-344
11. Stadhuis en Stadler	-7.541	-7.556	-7.556	0
12. College, raad en gebiedsgericht werken	8.943	8.647	6.667	-1.980
13. Algemene inkomsten en post onvoorzien	505.251	508.049	510.816	2.767
14. Overhead en ondersteuning organisatie	-94.776	-95.460	-94.048	1.412
Totaal Gemeente Groningen	0	0	-2.142	-2.142

Specificatie onderdelen prognose

De belangrijkste afwijkende onderdelen van de prognose zijn:

Onderdelen (Bedragen x 1,0 miljoen euro)	Som van VGR 2017-I
Belastingen & leges	0,3
Bezuinigingen organisatie	0,1
Bezuinigingen vastgoed	-0,5
Bijzondere bijstand	-0,2
Extra beleid	1,3
Gemeentefonds	1,8
Individuele studietoelage	0,7
Kapitaallasten	0,8
Leerlingenvervoer	0,4
Looncompensatie	-1,5
Onderhoud	-0,4
Overig	0,4
Rente & dividend	0,1
SW divers	-1,0
Treasury	0,5
Veiligheidsregio	-0,3
Meerjarige projecten	0,8
Vernieuwing Sociaal Domein	-5,7
Loonkostensubsidies	0,3
Eindtotaal	-2,1

PROGRAMMA'S

Programma 1: Werk en Inkomen

Toelichting op afwijkingen in de uitvoering van beleid

1	Programma: Werk en inkomen	
1.1	Deelprogramma: Werk en activering	
1.1.2	Beleidsveld: Werk	
	Begeleid werken	Eind maart zaten er 134 mensen op een begeleid werken plek. We gingen ervan uit dat we eind 2016 op 160 zouden uitkomen. De daadwerkelijke eindstand was 139. Lager dan de doelstelling voor 2017. Aangezien de toegang tot de SW is afgesloten zal dit aantal de komende jaren blijven dalen.
1.1.3	Beleidsveld: Maatschappelijke participatie	
	Nieuw beschut werk	Eind maart zaten er 24 mensen op een nieuwe beschutte plek. Daarnaast zaten er 6 personen op een oriëntatie stage en 5 personen op een proefplaatsing. De hoeveelheid mensen in nieuw beschut neemt gestaag toe, maar blijft achter bij de doelstelling in de begroting (75). Deze doelstelling hebben we bij de invoering van de Participatiewet op basis van historische gegevens opgesteld. Ondertussen hebben we van het Rijk onze taakstelling ontvangen. Deze bedraagt 44. U ontvangt binnenkort van ons een voorstel waarin we ingaan op het aanpassen van onze eigen doelstelling in het licht van wat het rijk van ons vraagt. Daarnaast blijven we investeren in het leggen van verbindingen met instroomplekken en in communicatie over de beschikbaarheid van beschutte werkplekken
	Participatiebanen	In de begroting hebben we opgenomen dat er eind 2017 500 mensen actief zijn op een Participatiebaan. Stand van zaken begin april is 422 actieve Participatiebanen. Er is sprake van een stijgende tendens, mede door extra inzet en grotere bekendheid. Zoals aangegeven in de brief van januari werken we aan bijsturingsmaatregelen.

1	Programma: Werk en inkomen	
1.2	Deelprogramma: Inkomen en armoedeverlichting	
1.2.1	Beleidsveld: Uitkeringen	
	%aanvragen dat binnen 8 weken is afgehandeld	<p>Ons streven is om 100% van de aanvragen binnen de termijn van 8 weken af te handelen. Over de eerste 3 maanden bedroeg het percentage aanvragen dat binnen 8 weken is afgehandeld 92%. Dit is gelijk aan het percentage over geheel 2016.</p> <p>Oorzaak: Er zullen altijd situaties zijn waarin het niet lukt om het recht op een uitkering binnen 8 weken vast te stellen. Dat betref situaties waarbij de termijn door de</p>

			aanvrager zelf wordt overschreden doordat hij niet op tijd gevraagde aanvullende informatie om het recht op een uitkering vast te stellen, aanlevert.
1.2.2	Beleidsveld: Armoede en minimabeleid		
	Aantal toegekende aanvragen bijzondere bijstand		In de begroting is de verwachting uitgesproken dat het aantal toegekende aanvragen voor de bijzondere bijstand stabiel zou blijven ten opzichte van 2016. In het eerste kwartaal zijn er 2.076 aanvragen toegekend. In 2016 hadden we over dezelfde periode 1.987 toekenningen. We verwachten dat deze trend zich zal voortzetten en dat we ook over 2017 een financieel knelpunt op de bijzondere bijstand zullen hebben.
	Waarvan in het kader van de witgoedregeling		De begroting ging uit van een stabiele situatie. In 2016 zijn echter 882 verstrekkingen gedaan, wat betekent dat er ten opzichte van 2015 (767) sprake was van een stijging. In het eerste kwartaal zijn er 283 verstrekkingen gedaan. Vorig jaar hebben we in deze periode 229 verstrekkingen gedaan. Als deze lijn zich voortzet komen we hoger uit dan vorig jaar. Oorzaak: We zien bij meerdere minimaregelingen stijgingen. De inspanningen die we doen om meer mensen te bereiken werpen vruchten af. Bijsturing: n.v.t.
1.2.4	Beleidsveld: Schuldhulpverlening		
	Aantal aanvragen sociale kredieten		In de begroting is de verwachting uitgesproken dat we 800 aanvragen voor sociale kredieten zouden afhandelen. In het eerste kwartaal van 2017 hebben we 145 aanvragen voor een lening afgehandeld (op jaarbasis zou dit 580 zijn). Een aanstaande renteverlaging van de leningen kan meer aanvragen tot gevolg hebben. Bijsturing is nog niet nodig.

1 Programma: Werk en inkomen			
Effectindicator: aantal bijstandsuitkeringen			
	Aantal bijstandsuitkeringen		In de begroting hebben we aangegeven te verwachten op 10.200 bijstandsuitkeringen uit te komen eind 2017. Uit de rekening van 2016 blijkt echter dat het aantal op 1 januari 2017 al 10.338 bedroeg. De stijging is dus groter dan begroot. Per 1 april bedraagt het aantal 10.388. Dit is een stijging van 50 ten opzichte van 1 januari van dit jaar. Oorzaak: Er is sprake van een landelijke toename in het aantal bijstandsuitkeringen, die zich vooral voordoet bij personen met een niet-westerse achtergrond, voor een aanzienlijk deel statushouders. Groningen steekt hierbij niet ongunstig af. Daarnaast is het gebruikelijk dat het aantal uitkeringen de eerste helft van het jaar stijgt om in de zomer weer te dalen (seizoenspatronen). In het eerste kwartaal van 2016 was de stijging groter (111) dan dit jaar.

Financiële Toelichting

Programma 1. Werk en inkomen				
Deelprogramma	Primitieve begroting 2017	Actuele begroting 2017	Prognose VGR 17-1	Verwachte afwijking VGR 2017
Lasten				
01.1 Werk en activering	62.859	63.846	64.050	-204
01.2 Inkomen en armoedeverlichting	186.899	188.427	187.747	680
Totaal lasten	249.758	252.273	251.797	476
Baten				
01.1 Werk en activering	15.498	16.428	16.294	-134
01.2 Inkomen en armoedeverlichting	162.107	162.107	162.107	0
Totaal baten	177.605	178.535	178.401	-134
Reserve mutaties				
Totaal toevoegingen	1	1	1	0
Totaal onttrekkingen	1	107	107	0
Totaal Programma 1	-72.153	-73.632	-73.290	342

Toelichting van het verschil tussen de actuele begroting 2017 en de prognose 2017

(alleen bij verschillen in baten en lasten > 250 duizend euro.

1.1 Werk en activering	Lasten	Baten	Saldo
Afwijking (bedragen x 1.000 euro)	- 204	-134	-338

Subsidietekort SW (N 900 duizend euro)

We verwachten een hoger subsidietekort SW. Een belangrijk deel van dit tekort wordt veroorzaakt doordat het zogenaamde Lage Inkomensvoordeel (LIV) lager uitvalt (600 duizend euro). Het LIV is een voordeel voor werkgevers om werkgelegenheid aan de onderkant van de arbeidsmarkt te stimuleren. Deze regeling is onlangs aangepast waardoor minder mensen hiervoor in aanmerking komen. Ook ontvangen we door deze aanpassing een lagere vergoeding voor de SW-medewerkers die wel in aanmerking komen voor het LIV. Het SW-bedrijf wordt nu geconfronteerd met extra loonkosten wat een nadelig effect op het subsidietekort heeft.

Verder zien we een hogere instroom van medewerkers in de categorie begeleid werken naar het SW-bedrijf. Deze medewerkers werkten voorheen begeleid bij een reguliere werkgever en stromen nu in het SW-bedrijf. Dit houdt in dat zij een loondienstverband krijgen bij het SW-bedrijf. Ook hier wordt het SW-bedrijf geconfronteerd met hogere loonkosten (300 duizend euro).

Loonkostensubsidie en afspraakbanen beschut (V 290 duizend euro)

In de begroting 2017 zijn we uitgegaan van gemiddeld 187 te verstrekken loonkostensubsidies voor een heel jaar. Op grond van de realisatiecijfers eerste kwartaal 2017 en de verwachting voor de komende maanden verwachten we gemiddeld 139 volledige loonkostensubsidies voor een heel jaar te verstrekken. Ultimo 2017 zitten we dan naar verwachting op ruim 194 geplaatste personen op een afspraakbaan of nieuw beschut.

Omzet SW-bedrijf (N 134 duizend euro)

De verwachting is dat het resultaat van de omzet en grondstoffen, de zogenaamde Netto Toegevoegde Waarde, 134 duizend euro achterblijft. De belangrijkste oorzaak hiervoor is dat we bij het opstellen van de begroting zijn uitgegaan van meer rendabele werksoorten. Op dit moment wordt

er extra ingezet op acquisitie van meer rendabele werksoorten. Desondanks verwachten we dat de begrote omzet niet gehaald gaat worden.

Bedrijfsvoering SW (V 300 duizend euro)

In de begroting 2016 hebben we structureel extra beleidsmiddelen beschikbaar gesteld voor de verwachte knelpunten binnen de bedrijfsvoering van het SW-bedrijf. Door verschillende incidentele meevallers blijkt nu dat voor 2016 deze extra beleidsmiddelen niet nodig waren. Zoals bij de jaarrekening 2016 aangekondigd hebben we voor 2017 gekeken welk effect dit heeft. Dit resulteert in een incidentele vrijval van 125 duizend euro in 2017 en een structurele vrijval van 175 duizend euro voor het SW-bedrijf. De belangrijkste oorzaken vatten we hieronder samen:

- Het budget voor de opleidingskosten SW is door de jaren heen nooit bijgesteld op basis van de uitstroom van medewerkers, dit leidt tot een structureel voordeel van 50 duizend euro;
- Onderhoudskosten: we hebben deze op basis van de besteding 2016 naar beneden bijgesteld met 70 duizend euro structureel;
- Op basis van een actualisatie van de benodigde investeringen blijken de kapitaallasten voor 2017 lager uit te vallen (100 duizend euro incidenteel);
- Energielasten: op basis van de energielasten 2016 en 2015 hebben we een nieuwe inschatting gemaakt, dit leidt tot een structureel voordeel van 35 duizend euro.

Participatiebudget (geen afwijking)

Bij de jaarrekening 2016 hebben we een resultaat gehad op het participatiebudget. Dit werd voor een groot deel veroorzaakt doordat de instroom van mensen op een participatiebaan achterbleef bij de geraamde doelstelling van 500 mensen. Dit werkt door naar de begroting 2017 omdat de beginstand lager lag dan de 500 mensen waar we bij het opstellen van de begroting rekening mee hebben gehouden. De stand begin april is dat 422 mensen actief zijn binnen een participatiebaan. Zonder extra maatregelen verwachten we ongeveer 200 duizend euro niet uit te geven. We streven ernaar om het jaardoel van 500 wel te gaan halen mede door extra inzet en er grotere bekendheid aan te geven. We zijn volop bezig met een inhaalslag.

Overige (V 106 duizend euro)

Overige afwijkingen tellen op tot een voordeel van 106 duizend euro.

1.2 Inkomsten en armoedeverlichting	Lasten	Baten	Saldo
Afwijking (bedragen x 1.000 euro)	680	0	680

BUIG (geen afwijking)

Bij de actualisatie van het BUIG-budget blijkt een verwacht tekort voor 2017 van 8,4 miljoen euro. Dit tekort wordt veroorzaakt door ontoereikendheid van het macrobudget (4,9 miljoen euro), een stoornis in het verdeelmodel (1,7 miljoen euro) en door de afdracht aan het landelijk vangnet (1,8 miljoen euro).

De voor 2017 ingeschatte ontoereikendheid van het macrobudget betreft in de eerste plaats de extra bijstandslasten door de verwachte extra instroom van statushouders in 2017 (1,4 miljoen euro). Daarnaast is sprake van voor Groningen te optimistische inschattingen van het Rijk voor de effecten van rijksbeleid en van conjunctuureffecten (3,5 miljoen euro). De verdeelstoornis van 1,7 miljoen euro houdt verband met het feit dat de gemiddelde bijstandslasten in Groningen hoger zijn dan het landelijk gemiddelde. Deze hogere gemiddelde bijstandslasten hangen voornamelijk samen met objectieve factoren, dit wordt niet meegenomen in de verdeelmaatstaven van het verdeelmodel. Tot slot bedraagt de afdracht aan het landelijk vangnet voor gemeenten met een tekort boven een bepaalde drempel 1,8 miljoen euro.

Het actueel geprognosticeerd tekort van 8,4 miljoen euro is 2,4 miljoen euro nadeliger dan begroot. Dit nadeel wordt voornamelijk verklaard doordat de effecten van de ontoereikendheid van het macrobudget bij de actuele prognose nadeliger worden ingeschat dan bij de begroting 2017 het geval was. Het nadeel van 2,4 miljoen euro valt uiteen in een voordeel op loonkostensubsidies van 0,3 miljoen euro, dat bij deelprogramma 1.1 naar voren komt, en een nadelige afwijking bij deelprogramma 1.2 op de overige uitkeringsregelingen waaronder bijstand bedraagt van 2,7 miljoen euro. Hiervan heeft 2,2 miljoen euro betrekking op de uitkeringshoogte en 0,5 miljoen euro betrekking heeft op de grootte van het uitkeringenbestand. Het tekort op BUIG wordt gedekt uit het rekeningresultaat 2016 en het weerstandsvermogen conform de brief aan uw raad van 7 oktober 2016.

Aan de afwijkingen op de uitkeringshoogte liggen met name de effecten van diverse wettelijke maatregelen op de inkomsten ten grondslag, zoals de verlenging van de termijn voor terugvorderingen van 3 naar 6 maanden, minder verrekeningen met het UWV omdat jongeren, waarvoor deze verrekeningen in het kader van de wet Wajong werden gedaan, door de afschaffing van de Wajong nu in de bijstand komen en de beperking van de mogelijkheden om boetes op te leggen. Het verwacht nadeel door de grootte van het uitkeringenbestand houdt verband met de verwachte nieuwe instroom in 2017 van statushouders, waarvoor de financiering van de bijstandsuitkeringen pas in 2018 ingaat.

Individuele bijzondere bijstand (N 170 duizend euro)

In 2016 was het tekort op de bijzondere bijstand 2,2 miljoen euro. Dit tekort werd vooral veroorzaakt door een toename van het aantal aanvragen. Eén van de belangrijkste redenen voor deze stijging was het beroep dat statushouders deden op de voorzieningen van de bijzondere bijstand. Ook in 2017 verwachten wij dat dit tekort zich zal voordoen. In 2017 hebben we de begroting al opgehoogd met 1,4 miljoen euro. Desondanks verwachten we dit jaar een tekort van 0,8 miljoen euro. Over de eerste drie maanden zien we opnieuw een stijging van de aanvragen. We verwachten dat we een beroep kunnen doen op de middelen uit het programma VAS (Vluchtelingen, asielzoekers en statushouders) van 0,63 miljoen euro, waardoor het verwachte tekort voor 2017 uitkomt op 0,17 miljoen euro. Ook zijn we bezig met een onderzoek om de kosten te beheersen. Dit onderzoek spitst zich met name toe op de uitvoering van het beschermingsbewind. Voor de zomer komen we met een plan van aanpak waarin uitgewerkt is hoe we de uitvoering van het beschermingsbewind zelf als voorliggende voorziening gaan organiseren.

Individuele studietoelage (V 650 duizend euro)

Vorig jaar is een bedrag van 32 duizend euro uitgegeven aan individuele studietoelage. In 2017 verwachten we dat de uitgaven nog zullen toenemen omdat in het kader van wetgeving er meer rechthebbende voor de Wajong ontstaan. Wij verwachten een voordelige afwijking op de individuele studietoelage van 0,65 miljoen euro. We gaan nogmaals de regeling onder de aandacht brengen bij HBO- en MBO-instellingen. Wij gaan hiervoor een plan ontwikkelen, de financiële gevolgen nemen we mee bij de volgende voortgangsrapportage.

Wet kinderopvang (V 200 duizend euro)

In 2016 hebben we een voordelig resultaat gehad op de Wet kinderopvang van 0,2 miljoen euro in verband met aanpassing van de regeling. Wij verwachten ook een positief resultaat in 2017 van ongeveer 0,2 miljoen euro. Dit jaar gaan we nieuw beleid ontwikkelen voor studerende ouders en tienermoeders. Dit zal waarschijnlijk in de tweede helft van 2017 worden ingevoerd. De financiële gevolgen hiervan nemen we mee bij VGR 2017-2.

Programma 2: Economie en werkgelegenheid

Toelichting op afwijkingen in de uitvoering van beleid

2	Programma: Economie en werkgelegenheid	
2.2	Deelprogramma: Aantrekkelijke stad	
2.2.2	Beleidsveld: Bevorderen toerisme	
	Veiligheid brugbediening	<p>In februari 2015 vond in de gemeente Zaandam een dodelijk incident plaats met een op afstand bedienbare brug. Naar aanleiding van het incident heeft de Onderzoeksraad voor Veiligheid in een rapport (28 Januari 2016) geconcludeerd dat de gemeente "onvoldoende oog heeft gehad" voor met name de "menselijke component" van de veiligheid bij de op afstand bedienbare brug. Veel toeristen bezoeken Groningen per boot. In Groningen worden 16 bruggen op afstand bediend. Daarnaast worden 29 bruggen en één sluis lokaal bediend.</p> <p>In het vaarseizoen waren er tot nu toe 2 medewerkers in de control-ruimte op het Havenkantoor aanwezig. Deze houden zich tegelijkertijd bezig met de besturing op afstand van meerdere bruggen én met de communicatie via marifoon en telefoon. Op basis van de uitkomsten van het rapport dienen deze uitvoerende taken meer gescheiden te worden en dient er tijdens het vaarseizoen een extra medewerker in de control-ruimte aanwezig te zijn. Zo wordt de veiligheid van het scheepvaartverkeer én het verkeer op de weg geborgd. In 2016 hebben wij deze kosten op kunnen vangen binnen de begroting. Ook in 2017 proberen wij deze kosten zo veel mogelijk op te vangen binnen de begroting.</p>
2.2.4	Beleidsveld: Winkels buiten de binnenstad	
	Aantrekkelijke (fiets)route naar de binnenstad (vanaf Sontplein) uitvoeren	<p>Voor de realisatie van een goede (fiets)verbinding tussen de binnenstad is (al geruime tijd) geld beschikbaar binnen de grondexploitatie Eemskanaalzone. Op dit moment loopt het traject vernieuwde Visie Eemskanaalzone. Vanuit deze visie wordt een uitvoeringsprogramma gemaakt. Als de visie en het uitvoeringsprogramma is vastgesteld kan worden overgegaan tot realisatie van de verbinding.</p>

Financiële Toelichting

Programma 2. Economie en werkgelegenheid

Deelprogramma	Primitieve begroting 2017	Actuele begroting 2017	Prognose VGR 17-1	Verwachte afwijking VGR 2017
Lasten				
02.1 Groningen kennisstad	1.988	1.988	1.988	0
02.2 Aantrekkelijke stad	3.018	3.018	3.018	0
02.3 Bedrijvige stad	889	889	889	0
02.4 Overig economie en werkgelegenheid	20.631	23.688	22.888	800
Totaal lasten	26.526	29.583	28.783	800
Baten				
02.1 Groningen kennisstad	506	506	506	0
02.2 Aantrekkelijke stad	997	988	988	0
02.3 Bedrijvige stad	34	34	34	0
02.4 Overig economie en werkgelegenheid	10.722	10.722	10.722	0
Totaal baten	12.259	12.250	12.250	0
Reserve mutaties				
Totaal toevoegingen	1.059	1.059	1.059	0
Totaal onttrekkingen	2.995	12.164	12.164	0
Totaal Programma 2	-12.331	-6.228	-5.428	800

Toelichting van het verschil tussen de actuele begroting 2017 en de prognose 2017 (alleen bij verschillen in baten en lasten > 250 duizend euro).

2.4 Overig Economie en Werkgelegenheid	Lasten	Baten	Saldo
Afwijking (bedragen x 1.000 euro)	800	0	800

Vrijval kapitaallasten Forum (V 800 duizend euro)

De kapitaallasten (rente en afschrijving) ten behoeve van het Forum vallen lager uit ten opzichte van de begroting, omdat er extra werkzaamheden noodzakelijke waren om het gebouw aardbevingsbestendig te maken. Hierdoor wordt het Forum later wordt opgeleverd en in gebruik genomen dan oorspronkelijk gepland.

Programma 3: Onderwijs

Toelichting op afwijkingen in de uitvoering van beleid

3	Programma: Onderwijs	
3.1	Deelprogramma: Onderwijskansen	
3.1.4	Beleidsveld: Onderwijshuisvesting	
	Uitvoeren integraal huisvestingsplan 2016-2019, onderdeel nieuwbouw De tamarisk (MFA De Wijert).	Door vertraging in de bouw van de MFA DE Wijert loopt ook de nieuwbouw van de school De Tamarisk vertraging op van minimaal een jaar. Oorzaak: fors tegenvallende aanbesteding MFA Bijsturing: onderzoeken of het gebouw op minder complexe manier gerealiseerd kan worden binnen beschikbaar gestelde krediet

Financiële Toelichting

Programma 3. Onderwijs				
Deelprogramma	Primitieve begroting 2017	Actuele begroting 2017	Prognose VGR 17-1	Verwachte afwijking VGR 2017
Lasten				
03.1 Onderwijskansen	21.809	25.624	25.624	0
03.2 Voorkomen schooluitval	2.422	2.422	2.022	400
Totaal lasten	24.231	28.046	27.646	400
Baten				
03.1 Onderwijskansen	4.415	6.827	6.827	0
03.2 Voorkomen schooluitval	635	635	635	0
Totaal baten	5.050	7.462	7.462	0
Reserve mutaties				
Totaal toevoegingen	888	888	888	0
Totaal onttrekkingen	1.184	1.676	1.676	0
Totaal Programma 3	-18.885	-19.796	-19.396	400

Toelichting van het verschil tussen de actuele begroting 2017 en de prognose 2017 (alleen bij verschillen in baten en lasten > 250 duizend euro).

3.2 Voorkomen schooluitval	Lasten	Baten	Saldo
Afwijking (bedragen x 1.000 euro)	400	0	400
Leerlingenvervoer (V 400 duizend euro)			
De belangrijkste oorzaak van dit verwachte voordelige resultaat is het nieuwe contract dat wij in 2014 hebben afgesloten. Daarnaast leiden de aanpassingen uit de Verordening Leerlingenvervoer 2014 tot lagere kosten, nu de overgangsbepalingen zijn uitgewerkt.			
<i>Ontwikkelingen leerlingenvervoer</i>			
<i>In december 2016 hebben wij u geïnformeerd over de aanbesteding van het publiek vervoer. Aanleiding was ons besluit om het leerlingenvervoer, WMO-vervoer en het vervoer naar de sociale werkvoorziening gezamenlijk met de overige Groningse en Drentse gemeenten en de provincies Groningen en Drenthe aan te besteden. Daarbij hebben we het Programma van Eisen Publiek Vervoer Groningen Drenthe vastgesteld.</i>			
<i>Volgens de huidige planning zal het leerlingenvervoer met ingang van het schoolseizoen 2018/2019 deel uitmaken van de nieuwe overeenkomsten.</i>			

Programma 4: Welzijn, gezondheid, zorg

Toelichting op afwijkingen in de uitvoering van beleid

4	Programma: Welzijn, gezondheid, zorg	
4.2	Deelprogramma: Passende ondersteuning en zorg	
4.2.2	Beleidsveld: Individuele maatwerkvoorzieningen, jeugdhulp en jeugdbescherming	
	In de begroting is opgenomen dat in 2017 de inkoop per 2018 van de individuele - en groepsgerichte ondersteuning wordt voorbereid.	De inkoop van de individuele - en groepsgerichte ondersteuning en kortdurend verblijf wordt met een jaar uitgesteld. Het college wil gaan experimenteren met een gebiedsondersteuningsnetwerk dat de individuele - en groepsgerichte ondersteuning gaat verzorgen. Het college wil dit zorgvuldig voorbereiden in 2017. Gelet hierop is de inkoop van de individuele- en groepsgerichte ondersteuning en kortdurend verblijf per 2018 te vroeg. Rekening houdend met het bovenstaande worden de overeenkomsten voor de individuele - en groepsgerichte ondersteuning en kortdurend verblijf met een jaar verlengd tot 1 januari 2019.

Financiële Toelichting

Programma 4. Welzijn, gezondheid en zorg

Deelprogramma	Primitieve begroting 2017	Actuele begroting 2017	Prognose VGR 17-1	Verwachte afwijking VGR 2017
Lasten				
04.1 Sociaal klimaat	56.865	54.372	54.272	100
04.2 Passende ondersteuning en zorg	192.064	189.510	195.110	-5.600
Totaal lasten	248.929	243.882	249.382	-5.500
Baten				
04.1 Sociaal klimaat	31.240	28.701	28.801	100
04.2 Passende ondersteuning en zorg	13.769	13.769	13.669	-100
Totaal baten	45.009	42.470	42.470	0
Reserve mutaties				
Totaal toevoegingen	6.139	6.139	6.139	0
Totaal onttrekkingen	5.869	5.869	5.869	0
Totaal Programma 4	-204.190	-201.682	-207.182	-5.500

Toelichting van het verschil tussen de actuele begroting 2017 en de prognose 2017 (alleen bij verschillen in baten en lasten > 250 duizend euro).

4.2 Passende ondersteuning en zorg	Lasten	Baten	Saldo
Afwijking (bedragen x 1.000 euro)	- 5.600	- 100	- 5.500

Wmo (N 2,5 miljoen euro)

Over de gehele linie zien we een daling van de kosten voor Persoonsgebonden Budgetten (PGB's). Tegelijkertijd stijgen de kosten voor Zorg in natura (ZIN). Op dit moment hebben wij nog geen passende analyse beschikbaar om de werkelijke oorzaak hiervan te achterhalen. We gaan dit onderzoeken en komen hier bij VGR-II op terug.

1) Wmo begeleiding (N 3,8 miljoen euro)

Voor de Zorg In Natura (ZIN) 18+ verwachten we een stijging van de indicatiewaarde tot ruim 30 miljoen euro. De indicatiewaarde is de toegekende zorg vermenigvuldigd met het tarief van de betreffende zorgvorm. Deze stijging kent meerdere oorzaken. Er dienen zich meer cliënten aan. De gemiddelde kosten per cliënt stijgen. Voor de zorgvorm lichte ondersteuning is sprake van een tariefstijging in 2017. Tot slot maken de vervoerskosten lichte begeleiding en kosten voor landelijk werkende instellingen (LWI's) nu ook deel uit van de indicatiewaarde.

Bij toepassing van het verzilveringspercentage dat ook is toegepast bij de jaarrekening 2016 van 68% leidt dit tot een tekort op de ZIN18+ van 4,2 miljoen euro. De kostendaling bij de PGB 18+ bedraagt 0,8 miljoen euro. Het verzilveringspercentage is het percentage dat uitdrukt in welke mate de geïndiceerde zorg daadwerkelijk verleend is. Daarbij blijft het beoogde substitutie-effect van 2,4 miljoen onzeker. Dit gaat om de vervanging van relatief dure individuele zorg door goedkopere collectieve ondersteuning.

Verder zien we in 2017 een verschuiving in de eigen bijdragen van Wmo18+ naar Beschermd Wonen. Dit is bij de rekening 2016 duidelijk geworden. Hierop passen wij de begroting 2017 aan. Dit heeft voor

de gemeente Groningen een nadelig effect van 0,4 miljoen euro. Daarbij hebben we rekening gehouden met de compensatie vanuit het Rijk voor het maximeren van de eigen bijdrage ad. 0,6 miljoen euro die wij als gemeente ontvangen vanaf 2017.

2) Beschermd Wonen (V 300 duizend euro)

Zoals hierboven vermeld verschuiven de eigen bijdragen van Wmo18+ naar Beschermd Wonen. Dit heeft voor de gemeente Groningen een beperkt voordelig effect, omdat het voordeel bij Beschermd Wonen gedeeld wordt met de regio.

3) Algemene voorziening Huishoudelijk Hulp (V 1 miljoen euro)

Op grond van de realisatie bij de jaarrekening 2016, gecorrigeerd voor de incidentele HHT-middelen van 2,8 miljoen, voorzien wij structureel lagere kosten voor de algemene voorziening huishoudelijke hulp van 1 miljoen euro.

Jeugd (N 2,6 miljoen euro)

Op grond van de meest actuele prognose verstrekt door de RIGG (Regionale Inkooporganisatie Groninger Gemeenten) verwachten wij een tekort over 2016 voor de regio van 6,7 miljoen euro. Voor de gemeente Groningen betekent dit een nadelig effect van ruim 2 miljoen euro. In 2017 ontvangen we een lagere integratie-uitkering als regio (minus 6,0 miljoen euro). Tegelijkertijd verwachten we dat de PGB kosten jeugd voor Groningen nog met 1,0 miljoen verder zullen dalen dan in 2016; het effect op regioniveau schatten we behoedzaam in op hetzelfde bedrag. De gemeenten zijn nog solidair in 2017 bij de inkoop van Jeugdzorg.

Het tekort over 2016 zet zich niet geheel structureel door in 2017. Dit betekent dat we verwachten, door rekening te houden met substitutie, op een tekort voor 2017 van circa 2,6 miljoen euro uit te komen.

WIJ teams (N 0,5 miljoen euro)

Met de overgang van het tijdelijk toegangsteam naar de WIJ-organisatie is er geen budgettaire ruimte meer voor extra inzet van de consultants. Gelet op de ervaringen van 2016 is de doelstelling om in 2017 en verder geen gebruik meer te maken van de extra inzet van deze consultants niet reëel. Vorig jaar besteedden we ongeveer 1,5 miljoen euro aan tijdelijke formatie, voerden we extra onderzoeken uit rond de huishoudelijke hulp en nam het werk in de wijken toe. Daarom verwachten we ook in 2017 dat extra inzet van consultants (11 fte) noodzakelijk is. Een deel van deze kosten dekken we uit bestaande VSD-budgetten (0,4 miljoen euro), daarmee komt het nadeel voor 2017 op 0,5 miljoen euro.

Meerkostenregeling chronisch zieken en beperkten (N 0,1 miljoen euro)

Wij hebben het beschikbare budget voor de meerkostenregeling chronisch zieken en beperkten bij de begroting 2017 verlaagd. Vervolgens zagen we bij de realisatie 2016 dat wij een structureel tekort hadden, dat wij incidenteel hebben opgelost. Wij kunnen dit tekort niet opvangen met de verlaging van de vergoeding per cliënt die wij per 2017 hebben doorgevoerd.

Op dit moment loopt een onderzoek naar doelmatigheid van de regeling, waarvan eventuele effecten per 2018 kunnen worden meegenomen.

Bed, bad en brood (geen afwijking)

Wij hebben uw raad in december 2016 geïnformeerd over de ontwikkelingen rond de bed, bad en brood-regeling. Op basis van het aantal mensen in de opvang bedraagt de bevoorschotting aan Inlia tot en met het tweede kwartaal van 2017 1,6 miljoen euro. Op basis van aantal mensen in het tweede kwartaal leidt dit tot een eindejaarsprognose van 3,4 miljoen euro nadelig. We zullen incidenteel nog 2,1 miljoen euro rijksmiddelen ontvangen over 2016. Het tekort zal 1,3 miljoen euro bedragen als het

nieuwe kabinet hierover geen akkoord treft en we geen aanvullende beheersmaatregelen treffen.
Momenteel wordt bekeken welke aanvullende beheersmaatregelen genomen kunnen worden.

Programma 5: Sport en bewegen

Toelichting op afwijkingen in de uitvoering van beleid

Wij verwachten op dit moment geen afwijkingen in de uitvoering van beleid binnen dit programma.

Financiële Toelichting

Programma 5. Sport				
Deelprogramma	Primitieve begroting 2017	Actuele begroting 2017	Prognose VGR 17-1	Verwachte afwijking VGR 2017
Lasten				
05.1 Sportieve infrastructuur	19.884	19.974	19.735	239
05.2 Jeugd in beweging	1.292	1.292	1.292	0
Totaal lasten	21.176	21.266	21.027	239
Baten				
05.1 Sportieve infrastructuur	6.685	6.566	6.566	0
05.2 Jeugd in beweging	0	0	0	0
Totaal baten	6.685	6.566	6.566	0
Reserve mutaties				
Totaal toevoegingen	161	161	161	0
Totaal onttrekkingen	223	223	223	0
Totaal Programma 5	-14.429	-14.638	-14.399	239

Toelichting van het verschil tussen de actuele begroting 2017 en de prognose 2017 (alleen bij verschillen in baten en lasten > 250 duizend euro).

5.1 Sportieve infrastructuur en faciliteren verenigingen	Lasten	Baten	Saldo
Afwijking (bedragen x 1.000 euro)	239	0	239

Gelijk speelveld (geen afwijking)

Het Gelijk Speelveld is één van de deelprojecten uit het Meerjarenprogramma Sport en Bewegen. Uitgangspunt is een gelijke behandeling van verenigingen ten aanzien van vergoedingen die de gemeente verstrekt aan verenigingen. We gaan in 2017 nog geen financieel voordeel halen uit de invoering van het Gelijk Speelveld. De discussies met de clubs en de sportkoepel rondom het gelijke speelveld dienen zorgvuldig te gebeuren en vergen de nodige tijd. De verwachte invoering op 1 augustus 2017 wordt in het algemeen gezien als ambitieus.

De taakstelling Gelijk Speelveld maakt onderdeel uit van een pakket maatregelen om een financiële opgave van in totaal 395 duizend euro op te lossen (270 duizend euro tekort subsidie in tarieven en 125 duizend euro kostendekkendheid tarieven). Een ander onderdeel van dat pakket is het verlengen van de afschrijvingstermijn op kunstgras van 10 naar 11 jaar. Die maatregel zal incidenteel in 2017 meer opbrengen.

Huur sporthal Europapark (V 105 duizend euro)

Voor de huur van de nog op te leveren sporthal in het Europapark hebben wij budget gereserveerd. Een deel van dit budget valt vrij.

Kapitaallasten (V 148 duizend euro)

Voor twee projecten hebben we extra beleidsmiddelen beschikbaar gesteld die we niet volledig realiseren in 2017. Het gaat om de uitvoering van het project Papiermolen en de realisatie van de kleedkamers Corpus den Hoorn. De uitvoering van het project Papiermolen is deels van het seizoen afhankelijk en wordt deels beïnvloed door het project Aanpak Ring Zuid. De uitvoering van dit project start in het najaar van 2017 en loopt tot najaar 2018. In het seizoen 2018 is de Papiermolen dicht. De realisatie van de kleedkamers Corpus den Hoorn ronden we naar verwachting voor de kerst af. Tot slot zien we een klein voordeel bij de uitvoering van de projecten gerelateerd aan het co-investeringsfonds dat dit jaar zal starten. Omdat de kapitaallasten hiervan op jaarbasis zijn bepaald is er dit jaar incidenteel vrijval.

Overige (N 14 duizend euro)

Overige kleinere afwijkingen tellen op een nadeel van 14 duizend euro.

Programma 6: Cultuur

Toelichting op afwijkingen in de uitvoering van beleid

6 Programma: Cultuur		
6.1 Deelprogramma: Culturele infrastructuur		
6.1.5 Beleidsveld: Evenementen		
	Leges evenementen	<p>In de tarievennota 2016 heeft uw raad besloten tot de invoering van een meer gedifferentieerd legestartief voor evenementen. Daarmee sluiten wij beter aan bij de verschillende evenementen in onze stad. Wij signaleren dat de inkomsten voor leges uit evenementen achterblijven bij de begroting.</p> <p>Dit komt enerzijds doordat het aantal evenementen in onze stad minder hard stijgt dan dat wij hadden voorzien. Dit geldt met name voor grote evenementen. Daarnaast worden vanuit het oogpunt van openbare orde en veiligheid meerdere evenementen onder één vergunning gebracht, bijvoorbeeld bij Koningsdag en Groningens Ontzet. En is het aantal vergunningen voor middelgrote evenementen afgenomen omdat de mogelijkheid om het evenement met een melding af te doen, is verruimd (van 100 naar 200 bezoekers). Wij blijven het aantal evenementen en de inkomsten uit leges scherp monitoren.</p>

Financiële Toelichting

Programma 6. Cultuur				
Deelprogramma	Primitieve begroting 2017	Actuele begroting 2017	Prognose VGR 17-1	Verwachte afwijking VGR 2017
Lasten				
06.1 Culturele infrastructuur	23.964	27.718	27.966	-248
06.2 Deelname aan cultuur	15.189	15.189	15.189	0
Totaal lasten	39.153	42.907	43.155	-248
Baten				
06.1 Culturele infrastructuur	9.909	9.909	9.879	-30
06.2 Deelname aan cultuur	0	0	0	0
Totaal baten	9.909	9.909	9.879	-30
Reserve mutaties				
Totaal toevoegingen	1.736	1.736	1.736	0
Totaal onttrekkingen	2.464	2.464	2.464	0
Totaal Programma 6	-28.516	-32.270	-32.548	-278

Toelichting van het verschil tussen de actuele begroting 2017 en de prognose 2017 (alleen bij verschillen in baten en lasten > 250 duizend euro).

6.1 Culturele infrastructuur	Lasten	Baten	Saldo
Afwijking (bedragen x 1.000 euro)	- 248	- 30	- 278

Onderhoud gebouwen (N 360 duizend euro)

De gebouwen van het muziekcentrum De Oosterpoort vragen jaarlijks veel onderhoud. Niet planmatig onderhoud neemt de laatste jaren toe door achterstallig onderhoud, daardoor wordt het beschikbare budget ook in 2017 overschreden.

Kapitaallasten (V 250 duizend euro)

Investeringsprojecten kunnen bij de OPSB alleen in de zomermaanden worden ingepland, wanneer er weinig programmering plaatsvindt. Het gevolg hiervan is dat de kapitaallasten nog niet volledig op het jaar van investering drukken waardoor er een voordeel ontstaat ten opzichte van de begroting. Daarnaast is een deel van de investeringen 2015 en 2016 doorgeschoven naar de zomer van 2017, waardoor ook de kapitaallasten daarvan later worden gerealiseerd.

Personeel/bedrijfsvoering (N 128 duizend euro)

De reorganisatie OPSB ronden we af in het voorjaar. Hierbij ontstaan frictiekosten als gevolg van herplaatsing via Van Werk naar Werk, vrijwillige mobiliteit of medische redenen.

Overige (N 40 duizend euro)

Overige afwijkingen tellen op tot een nadeel van 40 duizend euro.

Programma 7: Verkeer

Toelichting op afwijkingen in de uitvoering van beleid

7	Programma: Verkeer	
7.1	Deelprogramma: Fiets	
7.1.2	Beleidsveld: Fietsnetwerk	
	<p>1. Aanleg fietspad Noordelijke Ringweg</p> <p>2. Aanleg fietspad spoorlijn Groningen-Sauwerd</p> <p>3. Verbeteren en verlengen Slimme Routes naar Zernike Campus</p>	<p>Onze voornemens tot de aanleg van nieuwe fietspaden in Paddepoel en Selwerd en het verbeteren van de Slimme Routes naar Zernike zijn niet onopgemerkt gebleven. In overleg met de gemeenteraad is besloten meer tijd te nemen om de bewoners beter te betrekken bij de plannen. Daarvoor heeft een uitgebreid en intensief participatietraject plaatsgevonden. Dit heeft geleid tot een vertraging van minimaal een halfjaar tot een jaar ten opzichte van de oorspronkelijke planning.</p>
7.1.2	Beleidsveld: Fietsnetwerk	
	<p>Aanleg fietspad Helperzoom als onderdeel van de Fietsroute Plus Groningen-Haren</p>	<p>Als gevolg van de discussies rond de fietspaden in Paddepoel en Selwerd hebben we meer tijd genomen om de bewoners goed te betrekken bij de plannen voor een nieuw fietspad langs de Helperzoom en hebben we een uitgebreid en intensief participatietraject doorlopen. Op 31 mei jl. heeft de raad unaniem ingestemd met het ontwerp voor het fietspad.</p>

7	Programma: Verkeer	
7.2	Deelprogramma: Openbaar vervoer	
7.2.1	Beleidsveld: Bereikbaarheid dynamo's Hoogwaardig Openbaar Vervoer (HOV)	
	<p>De planning voor het project Groningen Spoorzone is geactualiseerd. Naar verwachting zijn de doorkoppeling van de regionale treindiensten, de reizigerstunnel en het nieuwe busstation in 2022 klaar. Als de verschillende deelprojecten zijn afgerond, kan vanaf 2023 worden begonnen met werkzaamheden in de omgeving van het stationsgebied aan de zuid- en noordkant.</p>	<p>Het landschapsplan voor het nieuwe opstel terrein voor treinen bij De Vork in Haren wordt op een aantal onderdelen aangepast. Reden om de plannen aan te passen is dat er bij De Vork archeologisch waardevolle resten zijn gevonden. Om dit materiaal voor het nageslacht te bewaren, moeten het provinciaal inpassingsplan (provinciaal bestemmingsplan) en het daaraan gekoppelde landschapsplan gedeeltelijk worden aangepast.</p> <p>De planning voor het project Groningen Spoorzone is dan ook geactualiseerd. De aanleg van het opstel terrein bij De Vork is het eerste uitvoeringsproject van het project Groningen Spoorzone. Naast de ontwikkelingen bij De Vork hebben de procedures voor het verwerven van de grond bij De Vork, de keuze voor een busonderdoorgang en de verplaatsing van het busstation bij het Hoofdstation ook invloed op de planning. Naar verwachting zijn de doorkoppeling van de regionale treindiensten, de reizigerstunnel en het nieuwe busstation in 2022 klaar. Daarna zullen afrondende werkzaamheden plaatsvinden. De doorlooptijd van deze deelprojecten blijft gelijk. Deze zomer start de aanbesteding voor het contract Spoor en</p>

			later dit jaar de aanbesteding voor het contract Station. Als deze deelprojecten zijn afgerond, kan vanaf 2023 worden begonnen met werkzaamheden in de omgeving van het stationsgebied aan de zuid- en noordkant.
7.2.1	Beleidsveld: Bereikbaarheid dynamo's HOV		
	5e en 6e trein Groningen-Assen gaan 4 maanden later rijden.		NS heeft besloten de nieuwe pendel Groningen-Assen (5e en 6e trein) te starten op 4 september 2017 en niet per 1 mei 2017. Oorzaak: Vanwege beperkte plancapaciteit binnen NS heeft NS aangegeven dat het voor hen onmogelijk is om de pendel op de streefdatum al te laten rijden. Bijsturing: bestuurlijk overleg hierover heeft plaatsgevonden. Daarin is afgesproken de pendel extra te promoten.
7.2.1	Beleidsveld: Bereikbaarheid dynamo's HOV		
	Oplevering laatste projecten HOV-Visie in 2018 i.p.v. in 2017.		Oplevering UMCG Noord, oplevering UMCG Zuid -inclusief plaatsing van Dynamisch Reizigers Informatie Systeem (DRIS) en het toegankelijk maken de betrokken bushaltes- worden niet gehaald in 2017. Oorzaak: De werkzaamheden voor UMCG Noord en UMCG Zuid kunnen niet samenvallen met de aanpak van de Diepenring, omdat de bereikbaarheid van het betreffende gebied dan in het geding komt. Doordat het toegankelijk maken van en plaatsen van DRIS de haltes bij UMCG Noord en Zuid meetellen in de geformuleerde prestatie-indicatoren voor eind 2017, worden deze (mogelijk) niet gehaald. Bijsturing: Uitvoering is uitgesteld naar 2018.

7	Programma: Verkeer		
7.3	Deelprogramma: Auto		
7.3.1	Beleidsveld: Bereikbaarheid dynamo's auto		
	Ambtelijke verdiepingsslag Westelijke ringweg		Zoals gemeld in VGR-II 2016 is in het bestuurlijk overleg met de provincie afgesproken een ambtelijke verdiepingsslag te doen voorafgaand aan het opzetten van de voorverkenning. Er is extra onderzoek uitgevoerd, waardoor de planning is opgeschoven. De planning is nu om voor de zomer de opdracht (in de vorm van een uitvraag aan externe bureaus) te formuleren en uit te zetten voor het opstellen van ruimtelijke scenario's en bijbehorende participatieproces.
7.3.2	Beleidsveld: Stedelijke bereikbaarheid auto		
	Vervanging Gerrit Krolbrug, aangepaste planning		In de Rijksbegroting is opgenomen dat het programma opwaardering vaarweg Lemmer – Delfzijl met 2 jaar wordt verlengd. In het uitvoeringsprogramma van het Rijk staat de Gerrit Krolbrug nu gepland voor oplevering in 2023 in plaats van 2020. Wij zetten ons in voor een vervanging in 2020 en zijn hierover, samen met de provincie, in gesprek met het Rijk. Wij hebben hen gewezen op het belang van een spoedige vervanging gelet op de functie van de brug in ons verkeersnetwerk en het risico dat de brug vaker en

		langer niet beschikbaar is vanwege technische mankementen. Het betreft immers één van de drukste fietsroutes en vormt de ontsluiting voor de Korrewegwijk en het gebied de Ulgersmaweg. Wij zullen uw raad op de hoogte houden van de ontwikkelingen.
--	--	---

7	Programma: Verkeer	
7.4	Deelprogramma: Parkeren	
7.4.2	Beleidsveld: Parkeerbedrijf	
	Invoering scanvoertuig	<p>Wij werken aan de invoering van het scanvoertuig voor onze parkeerhandhaving. Met het scanvoertuig besparen wij kosten, vergroten wij de effectiviteit en zichtbaarheid van onze handhaving en verhogen wij de betalingsbereidheid. Wij beogen dan ook zo snel mogelijk te beginnen met het scanvoertuig.</p> <p>Ten behoeve van de invoering van het voertuig dient een investering gedaan te worden in nieuwe 'handhelds' en licenties voor onze parkeerhandhavers. Wij streven deze investering te financieren uit de extra opbrengsten uit parkeerhandhaving door inzet van het scanvoertuig. Mochten deze extra opbrengsten niet volstaan, dan verwachten wij dat deze kosten incidenteel (voor het jaar 2017) kunnen worden opgevangen binnen de begroting van het Parkeerbedrijf. Voor de langere termijn willen we dit structureel oplossen, daarom komen we in het najaar met een nader voorstel hoe we met oog op de digitalisering van onze parkeerproducten, de handhaving hier zo optimaal mogelijk op gaan afstemmen, inclusief de financiële afwikkeling hiervan.</p>

Financiële Toelichting

Programma 7. Verkeer				
Deelprogramma	Primitieve begroting 2017	Actuele begroting 2017	Prognose VGR 17-1	Verwachte afwijking VGR 2017
Lasten				
07.1 Fiets	1.462	1.627	1.627	0
07.2 Openbaar vervoer	1.909	2.579	2.579	0
07.3 Auto	400	565	565	0
07.4 Parkeren	12.485	12.681	12.681	0
07.5 Verkeersveiligheid	210	210	210	0
07.6 Overig verkeer	8.751	8.751	8.751	0
Totaal lasten	25.217	26.413	26.413	0
Baten				
07.1 Fiets	0	0	0	0
07.2 Openbaar vervoer	0	0	0	0
07.3 Auto	1.000	1.000	1.000	0
07.4 Parkeren	17.084	17.281	17.281	0
07.5 Verkeersveiligheid	0	0	0	0
07.6 Overig verkeer	1.901	1.901	1.901	0
Totaal baten	19.985	20.182	20.182	0
Reserve mutaties				
Totaal toevoegingen	3.384	3.384	3.384	0
Totaal onttrekkingen	0	0	0	0
Totaal Programma 7	-8.616	-9.615	-9.615	0

Toelichting van het verschil tussen de actuele begroting 2017 en de prognose 2017 (alleen bij verschillen in baten en lasten > 250 duizend euro).

Wij verwachten geen financiële afwijkingen groter dan 250 duizend euro binnen dit programma.

Programma 8: Wonen

Toelichting op afwijkingen in de uitvoering van beleid

Wij verwachten op dit moment geen afwijkingen in de uitvoering van beleid binnen dit programma.

Financiële Toelichting

Programma 8. Wonen				
Deelprogramma	Primitieve begroting 2017	Actuele begroting 2017	Prognose VGR 17-1	Verwachte afwijking VGR 2017
Lasten				
08.1 Gezinnen	2.783	2.783	2.783	0
08.2 Jongerenhuisvesting	623	567	567	0
08.3 Wonen en zorg	31	31	31	0
08.4 Kwaliteit woningvoorraad	2.979	2.979	2.979	0
08.5 Betaalbaarheid en beschikbaarheid	200	200	200	0
08.6 Cultuurhistorie en archeologie	802	802	802	0
08.7 Overig wonen	10.365	15.164	16.064	-900
Totaal lasten	17.783	22.526	23.426	-900
Baten				
08.1 Gezinnen	364	364	364	0
08.2 Jongerenhuisvesting	84	84	84	0
08.3 Wonen en zorg	31	31	31	0
08.4 Kwaliteit woningvoorraad	288	266	266	0
08.5 Betaalbaarheid en beschikbaarheid	2	2	2	0
08.6 Cultuurhistorie en archeologie	0	0	0	0
08.7 Overig wonen	7.309	7.288	8.188	900
Totaal baten	8.078	8.035	8.935	900
Reserve mutaties				
Totaal toevoegingen	334	334	334	0
Totaal onttrekkingen	1.726	3.776	3.776	0
Totaal Programma 8	-8.313	-11.049	-11.049	0

Toelichting van het verschil tussen de actuele begroting 2017 en de prognose 2017 (alleen bij verschillen in baten en lasten > 250 duizend euro).

08.7 Overig Wonen	Lasten	Baten	Saldo
Afwijking (bedragen x 1.000 euro)	N 900	V 900	0

Leges bouwactiviteit (geen afwijking)

Ten opzichte van de actuele begroting 2017 legesinkomsten bouwactiviteit van 6,2 miljoen euro wordt 0,9 miljoen euro meer aan leges verwacht. Dit wordt veroorzaakt door met name meer leges uit grote bouwprojecten zoals aanpak Ring Zuid. Het is lastig in te schatten wanneer een aanvraag daadwerkelijk wordt ingediend. Mutaties in projecten en vertragingen kunnen de daadwerkelijke legesopbrengst sterk beïnvloeden. De actuele begroting 2017 en de prognose van de legesinkomsten kan als volgt worden gespecificeerd:

Begroting 2017

Prognose bouwplannen leges < 100.000	2.276
Prognose bouwplannen leges > 100.000	3.900
<u>Totaal</u>	<u>6.176</u>

Totaal prognose 2017 VGR-I

Prognose bouwplannen leges < 100.000	2.394
Prognose bouwplannen leges > 100.000	4.723
<u>Totaal</u>	<u>7.117</u>

We verwachten voor alsnog geen resultaat op de leges bouwactiviteit. Ten opzichte van de begroting wordt tevens 0,9 miljoen euro meer aan lasten verwacht. Om de bouwaanvragen te kunnen afhandelen ook in relatie tot de complexere regelgeving moet er extra personeel worden ingehuurd.

Programma 9: Onderhoud & beheer openbare ruimte

Toelichting op afwijkingen in de uitvoering van beleid

Wij verwachten op dit moment geen afwijkingen in de uitvoering van beleid binnen dit programma.

Financiële Toelichting

Programma 9. Onderhoud en beheer openbare ruimte				
Deelprogramma	Primitieve begroting 2017	Actuele begroting 2017	Prognose VGR 17-1	Verwachte afwijking VGR 2017
Lasten				
09.1 Kwaliteit van de leefomgeving	53.896	54.179	54.179	0
09.2 Afvalinzameling en -verwerking	28.750	31.264	31.264	0
Totaal lasten	82.646	85.443	85.443	0
Baten				
09.1 Kwaliteit van de leefomgeving	22.614	22.590	22.590	0
09.2 Afvalinzameling en -verwerking	35.098	37.612	37.612	0
Totaal baten	57.712	60.202	60.202	0
Reserve mutaties				
Totaal toevoegingen	204	204	204	0
Totaal onttrekkingen	161	261	261	0
Totaal Programma 9	-24.977	-25.184	-25.184	0

Toelichting van het verschil tussen de actuele begroting 2017 en de prognose 2017 (alleen bij verschillen in baten en lasten > 250 duizend euro).

Wij verwachten geen financiële afwijkingen groter dan 250 duizend euro binnen dit programma.

Bij de baten van 09.2 Afvalinzameling en –verwerking is te vermelden dat bij de opmaak van de jaarrekening 2016 bleek dat er sprake was van minder kwijschelding, waardoor er meer baten binnenkwamen afgelopen jaar. In de loop van 2017 zal moeten blijken of dit een blijvend effect is.

Programma 10: Veiligheid

Toelichting op afwijkingen in de uitvoering van beleid

Wij verwachten op dit moment geen afwijkingen in de uitvoering van beleid binnen dit programma.

Financiële Toelichting

Programma 10. Veiligheid				
Deelprogramma	Primitieve begroting 2017	Actuele begroting 2017	Prognose VGR 17-1	Verwachte afwijking VGR 2017
Lasten				
10.1 Veilige woon- en leefomgeving	5.100	5.159	5.219	-60
10.2 Jeugd en veiligheid	240	240	240	0
10.3 Integriteit en veiligheid	907	907	907	0
10.4 Fysieke veiligheid	17.376	17.376	17.660	-284
Totaal lasten	23.623	23.682	24.026	-344
Baten				
10.1 Veilige woon- en leefomgeving	1.835	1.775	1.775	0
10.2 Jeugd en veiligheid	0	0	0	0
10.3 Integriteit en veiligheid	468	468	468	0
10.4 Fysieke veiligheid	1.853	1.853	1.853	0
Totaal baten	4.156	4.096	4.096	0
Reserve mutaties				
Totaal toevoegingen	0	0	0	0
Totaal onttrekkingen	0	0	0	0
Totaal Programma 10	-19.467	-19.586	-19.930	-344

Toelichting van het verschil tussen de actuele begroting 2017 en de prognose 2017

(alleen bij verschillen in baten en lasten > 250 duizend euro).

10.4 Fysieke veiligheid	Lasten	Baten	Saldo
Afwijking (bedragen x 1.000 euro)	- 284	0	- 284

Fysieke veiligheid (N 284 duizend euro)

Door autonome ontwikkelingen bij de Veiligheidsregio namelijk de nacalculatie van de indexatie 2016 (260 duizend euro), toenemende pensioenlasten (400 duizend euro) en eisen aan schoon en veilig werken (107 duizend euro), waarin de gemeente Groningen een aandeel van 41% heeft, verwachten wij een nadeel van 284 duizend euro op het deelprogramma 10.4. Daarnaast is een reglementaire correctie op de verdeelsleutel uitgevoerd wat voor de gemeente Groningen leidt tot een voordeel van 30 duizend euro.

Programma 11: Stadhuis en Stadjer

Toelichting op afwijkingen in de uitvoering van beleid

11	Programma: Stadhuis en Stadjer	
11.1	Deelprogramma: Publieke dienstverlening	
11.1.4	Beleidsveld: Belastingen	
	De gemeentelijke belastingaanslagen zijn niet in januari verstuurd maar in februari (woningen) en april (niet-woningen)	Oorzaak: Het college heeft besloten de aanslagoplegging uit te stellen om de raad een voorstel tot verlaging van de OZB-tarieven niet-woningen te kunnen voorleggen.

Financiële Toelichting

Programma 11. Stadhuis en Stadjer				
Deelprogramma	Primitieve begroting 2017	Actuele begroting 2017	Prognose VGR 17-1	Verwachte afwijking VGR 2017
Lasten				
11.1 Publieke dienstverlening	14.010	13.933	13.933	0
11.2 Communicatie met de burger	55	55	55	0
Totaal lasten	14.065	13.988	13.988	0
Baten				
11.1 Publieke dienstverlening	6.494	6.402	6.402	0
11.2 Communicatie met de burger	0	0	0	0
Totaal baten	6.494	6.402	6.402	0
Reserve mutaties				
Totaal toevoegingen	488	488	488	0
Totaal onttrekkingen	518	518	518	0
Totaal Programma 11	-7.541	-7.556	-7.556	0

Toelichting van het verschil tussen de actuele begroting 2017 en de prognose 2017 (alleen bij verschillen in baten en lasten > 250 duizend euro).

Wij verwachten geen financiële afwijkingen groter dan 250 duizend euro binnen dit programma.

Programma 12: College, Raad en gebiedsgericht werken

Toelichting op afwijkingen in de uitvoering van beleid

Wij verwachten op dit moment geen afwijkingen in de uitvoering van beleid binnen dit programma.

Financiële Toelichting

Programma 12. College, Raad en gebiedsgericht werken				
Deelprogramma	Primitieve begroting 2017	Actuele begroting 2017	Prognose VGR 17-1	Verwachte afwijking VGR 2017
Lasten				
12.1 College en Raad	3.555	5.528	7.402	-1.874
12.2 Gebiedsgericht werken	1.595	2.595	2.595	0
Totaal lasten	5.150	8.123	9.997	-1.874
Baten				
12.1 College en Raad	1.303	1.271	1.165	-106
12.2 Gebiedsgericht werken	165	165	165	0
Totaal baten	1.468	1.436	1.330	-106
Reserve mutaties				
Totaal toevoegingen	3.426	3.426	3.426	0
Totaal onttrekkingen	16.051	18.760	18.760	0
Totaal Programma 12	8.943	8.647	6.667	-1.980

Toelichting van het verschil tussen de actuele begroting 2017 en de prognose 2017 (alleen bij verschillen in baten en lasten > 250 duizend euro).

12.1 College en Raad	Lasten	Baten	Saldo
Afwijking (bedragen x 1.000 euro)	- 1.874	- 106	- 1.980

Nominale compensatie (N 1,5 miljoen euro)

De nominale ontwikkelingen (loon- en prijsontwikkelingen) stellen we ten opzichte van de begroting bij. De loonkosten nemen met 0,64 procent toe vanwege de sociale lastenmutatie in 2017 (pensioenpremie). Ook is in 2017 op basis van ramingen van het CPB sprake van een bijstelling van de prijsontwikkeling van 0,3 procent.

Directies worden uit de algemene middelen voor deze nominale ontwikkelingen gecompenseerd. Deze compensatie hebben wij berekend op 1,356 miljoen euro. Daarnaast is nog sprake van een nacalculatie over 2016 van 188 duizend euro. Het totaal aan directies te compenseren bedrag komt daarmee op 1,544 miljoen euro. Dit leidt op dit programma tot een nadeel.

Aanbestedingsvoordeel inleen (N 0,8 miljoen euro)

In de begroting 2017 is een bezuinigingsopgave voor onze organisatie opgenomen van 5,143 miljoen euro. Deze bezuiniging willen wij voor 1,6 miljoen dekken door een te verwachten aanbestedingsvoordeel op inleenkrachten. Deze maatregel wordt dit jaar mogelijk niet volledig gerealiseerd, omdat de aanbesteding naar verwachting pas vanaf 1 juli 2017 geëffectueerd wordt. Dit levert een verwacht nadeel op van 800 duizend euro. Dit nadeel dekken wij volledig door een voordeel op de bedrijfsvoering op programma 14.

Extra Beleid Weglek bezuinigingen (V 239 duizend euro)

In de begroting is nog een budget beschikbaar voor weglek. Deze post was onderdeel van het bezuinigingspakket 2010-2014. De bezuiniging is destijds verhoogd met het ingeschatte bedrag aan weglek. Het nog resterende budget wordt in de jaren 2017 tot en met 2019 ingezet voor de weglek door de maatregelen generatiepact en AOW-uitstroom. De geplande inzet voor de jaren 2018 en 2019 leidt dit jaar tot een incidenteel voordeel van 239 duizend euro.

Opheffing GR Meerstad (V 156 duizend euro)

Als gevolg van de grenscorrectie waarbij Meerstad over is gegaan van Slochteren naar Groningen, is er geen gemeenschappelijke regeling (GR) meer nodig voor de publieke taken. Resterende afspraken tussen Slochteren en Groningen over de samenwerking worden vervat in een Bestuursovereenkomst. Dit leidt voor 2017 tot een voordeel van 156 duizend euro. 44 duizend euro betreft de afrekening met de GR en 112 duizend is de vrijval van het structurele budget dat hiervoor in de begroting staat.

Verhoging dekkinggraad tarieven (N 125 duizend euro)

In de begroting staat als dekkingbron een bedrag van 90 duizend euro genoemd. Dit bedrag moet worden verhoogd naar 250 duizend euro omdat het verschil ad 160 duizend euro nog niet structureel is gerealiseerd maar incidenteel. Van de taakstelling is 125 duizend euro in de sportsector opgelost. Door de cultuursector dient het resterende bedrag van eveneens 125 duizend euro te worden gerealiseerd. Concrete invulling wordt dit jaar nog niet verwacht.

Overige (V 50 duizend euro)

Overige afwijkingen tellen op tot een voordeel van 50 duizend euro.

Programma 13: Algemene inkomsten en post onvoorzien

Toelichting op afwijkingen in de uitvoering van beleid

Wij verwachten op dit moment geen afwijkingen in de uitvoering van beleid binnen dit programma.

Financiële Toelichting

Programma 13. Algemene inkomsten en post onvoorzien				
Deelprogramma	Primitieve begroting 2017	Actuele begroting 2017	Prognose VGR 17-1	Verwachte afwijking VGR 2017
Lasten				
13.1 Algemene inkomsten & post onvoorzien	42.688	40.576	37.707	2.869
Totaal lasten	42.688	40.576	37.707	2.869
Baten				
13.1 Algemene inkomsten & post onvoorzien	547.939	548.625	548.523	-102
Totaal baten	547.939	548.625	548.523	-102
Reserve mutaties				
Totaal toevoegingen	0	0	0	0
Totaal onttrekkingen	0	0	0	0
Totaal Programma 13	505.251	508.049	510.816	2.767

Toelichting van het verschil tussen de actuele begroting 2017 en de prognose 2017 (alleen bij verschillen in baten en lasten > 250 duizend euro).

13.1 Algemene inkomsten en post onvoorzien	Lasten	Baten	Saldo
Afwijking (bedragen x 1.000 euro)	2.869	- 102	2.767

Algemene uitkering (V 1,8 miljoen euro)

Landelijke ontwikkelingen 2017 (N 177 duizend euro)

Uit de decembercirculaire 2016 volgt dat de uitkeringsfactor structureel met 1 punt daalt als gevolg van ontwikkelingen in de uitkeringsbasis 2015. Dit levert een nadeel op van 177 duizend euro.

Plaatselijke ontwikkelingen 2017 (V 2,0 miljoen euro)

De plaatselijke ontwikkelingen zijn geactualiseerd ten opzichte van de ramingen zoals die zijn opgenomen in de primitieve begroting 2017. Op basis van actuele informatie vanuit onder andere het CBS, de waarderingkamer en de jaarrekening 2016 zijn de standen van een groot aantal verdeelmaatstaven geactualiseerd. Met name het aantal lage inkomens, bijstandsonvangers en de omgevingsadressendichtheid vallen hoger uit dan ingeschat bij de begroting 2017. Deze actualisatie leidt per saldo tot een hogere uitkering van 2,0 miljoen euro. Deze stijging wordt mogelijk nog deels gecorrigeerd via een verlaging van de uitkeringsfactor.

Renteontvangsten (N 119 duizend euro)

De interne rente-effecten hangen vooral af van de reservemutaties in 2017. Ten opzichte van de begroting verwachten wij een nadeel. In deze prognose is de definitieve resultaatbestemming 2016 nog niet verwerkt.

Dividend (V 235 duizend euro)

De dividendvoorstellen van de BNG en Enexis zijn bekend. Voor 2017 is de uitkering hoger dan in de begroting wordt aangenomen.

Logiesbelasting (V 300 duizend euro)

In 2017 zijn de aanslagen 2016 opgelegd. In 2016 zijn er meer overnachtingen geweest dan begroot. Hierdoor vertoont de logiesbelasting een meeropbrengst van 300 duizend euro.

Saldo financieringsfunctie (V 522 duizend euro)*Korte mismatchfinanciering (V 551 duizend euro)*

In 2017 wordt naar verwachting 93 miljoen euro van de lange vermogensbehoefte gefinancierd met kort vermogen (korte mismatch benutting). Dit levert rentevoordelen op, omdat de korte rentetarieven gewoonlijk lager zijn dan de lange rentetarieven. Het rentetarief voor langlopende leningen is begroot op 1,50%. De korte rentetarieven liggen momenteel op of onder de nul procent. Gerealiseerd wordt een korte mismatch voordeel van 1,403 miljoen euro. Hiervan is 852 duizend euro in de begroting verwerkt. Het nettoresultaat is derhalve 551 duizend euro.

Rente kort vermogen (V 65 duizend euro)

De negatieve rente bij het aantrekken van kortlopende leningen levert een voordeel op van naar verwachting 65 duizend euro.

Overig (N 94 duizend euro)

Overige voor-en nadelen binnen de financieringsfunctie tellen op tot een nadeel van 94 duizend euro

Toelichting op post Onvoorzien

In 2017 is er nog geen beroep gedaan op de post Onvoorzien. Het volledige budget van 100 duizend euro is nog beschikbaar.

Programma 14: Overhead en ondersteuning organisatie

Toelichting op afwijkingen in de uitvoering van beleid

Wij verwachten op dit moment geen afwijkingen in de uitvoering van beleid binnen dit programma.

Financiële Toelichting

Programma 14. Overhead en ondersteuning organisatie				
Deelprogramma	Primitieve begroting 2017	Actuele begroting 2017	Prognose VGR 17-1	Verwachte afwijking VGR 2017
Lasten				
14.1 Overhead en onderst organisatie	119.223	118.853	117.760	1.093
Totaal lasten	119.223	118.853	117.760	1.093
Baten				
14.1 Overhead en onderst organisatie	24.447	23.393	23.712	319
Totaal baten	24.447	23.393	23.712	319
Reserve mutaties				
Totaal toevoegingen	0	0	0	0
Totaal onttrekkingen	0	0	0	0
Totaal Programma 14	-94.776	-95.460	-94.048	1.412

Toelichting van het verschil tussen de actuele begroting 2017 en de prognose 2017 (alleen bij verschillen in baten en lasten > 250 duizend euro).

Deelprogramma 14.1 Algemene ondersteuning	Lasten	Baten	Saldo
Afwijking (bedragen x 1.000 euro)	1.093	319	1.412

Bedrijfsvoering (V 1,2 miljoen euro)

In verband met de voorgenomen outsourcing van ICT worden vacatures veelal niet structureel ingevuld. Om de continuïteit van dienstverlening te garanderen wordt extra ingehuurd. Daarnaast worden medewerkers intern en extern gedetacheerd. Per saldo (vacaturevrijval, inhuur derden en detacheringen) bedraagt het nadeel 0,8 miljoen euro. Dit nadeel wordt vooral veroorzaakt doordat ingehuurd personeel duurder is dan vast personeel.

In 2016 zijn we gestart met organisatieontwikkeling van de bedrijfsvoering, die we in 2017 continueren. Hierdoor realiseren we de bezuinigingen in de bedrijfsvoering en er treedt een onderschrijding op de personele lasten op (1,0 miljoen euro voordeel).

Daarnaast leveren de ICT-dienstverlening voor de Wij-teams en de meerkosten die hiertegenover staan een voordeel van 500 duizend euro op, doordat capaciteit efficiënter wordt ingezet. Verder worden in verband met de voorgenomen outsourcing ICT-investeringen waar mogelijk uitgesteld. Dit leidt tot incidentele vrijval op kapitaallasten (482 duizend euro voordeel).

Outsourcing ICT (V 750 duizend euro)

Door een verschuiving in de start van de aan- en uitbesteding van generieke ICT schuift de algehele planning op en vallen de geplande transitie & transformatiekosten (kosten externe leverancier) van 750 duizend euro later en schuiven door naar 2018. We verwachten de komende maanden een goede inschatting te kunnen maken van de totale personele consequenties. Op grond van wet- en regelgeving zal vervolgens een reorganisatievoorziening moeten worden getroffen. Bij VGR II zullen wij hierop terugkomen. Dit zal invloed hebben op het verwachte resultaat voor 2017.

Bezuiniging vastgoed (N 500 duizend euro)

In de begroting is een bezuinigingstaakstelling op vastgoed opgenomen van 2 miljoen euro. Voor de korte termijn zal de reële doorlooptijd die nodig is om genomen maatregelen effect te laten krijgen naar verwachting leiden tot een lagere bezuiniging. Wij gaan in deze voortgangsrapportage voor 2017 uit van een nadelig resultaat van 500 duizend euro.

Overig (N 20 duizend euro)

Dit verschil bestaat uit diverse kleinere afwijkingen.

PARAGRAFEN

Paragraaf 1: Integraal gebiedsgericht werken

Toelichting op afwijkingen in de uitvoering van beleid

Wij verwachten op dit moment geen afwijkingen in de uitvoering van beleid binnen de paragraaf Integraal gebiedsgericht werken.

Paragraaf 2: Duurzaamheid

Toelichting op afwijkingen in de uitvoering van beleid

Wij verwachten op dit moment geen afwijkingen in de uitvoering van beleid binnen de paragraaf Duurzaamheid.

Energieprogramma

Toelichting is opgenomen bij onderdeel 'Aanbevelingen rekenkamercommissie'.

Paragraaf 9: Bedrijfsvoering

Toelichting op afwijkingen in de uitvoering van beleid

9	Paragraaf: Bedrijfsvoering Naam onderdeel: Eén integraal werkende organisatie Onderwerp: Zaakgericht werken	
	In 2017 bereiken we de gestelde norm van 90% zaakgerichte afhandeling van onze dienstverlening niet.	Ongeveer 25% van de dienstverleningsprocessen gaan we niet zaakgericht afhandelen. Dit heeft met name betrekking op de gemeentelijke belastingen, omdat deze dienstverlening over gaat naar het NBK. De uiteindelijke norm van 90% moet dus worden bijgesteld naar 75%. Daarnaast levert het programma later op dan gepland, onder meer als gevolg van problemen met levering en implementatie van ICT. Van de processen die we zaakgericht gaan uitvoeren, is er eind 2017 naar verwachting 30% gereed. Dit gaat vooral om de dienstverlening van de afdeling burgerzaken en sociale voorzieningen. Bijsturing: stellen van juiste prioriteiten binnen stuurgroep zaakgericht werken. Extra aandacht voor levering door Dimimpact.
9	Paragraaf: Bedrijfsvoering Naam onderdeel: Dienstbaar aan en samenwerkend met Stadgers, ondernemers en instellingen Onderwerp: Huisvesting en ICT voor het Noordelijk Belasting Kantoor (NBK)	
	Start van het NBK op 1 januari 2018 in plaats van halverwege 2017	De start van het NBK wordt nu voorzien voor 1 januari 2018. Oplevering van de afgesproken dienstverlening met betrekking huisvesting en ICT loopt daarmee in de pas en is nu gepland op 1 november 2017. Bijsturing op dit moment niet nodig.

9 Paragraaf: Bedrijfsvoering Naam onderdeel: Eén integraal werkende organisatie Onderwerp: 80% van de bezwaarschriften binnen de wettelijke termijn afgehandeld		
	69% van de in het 1 ^{ste} kwartaal afgehandelde bezwaren is binnen de wettelijke termijn afgehandeld	<p>Er was 1 procedure met 40 bezwaren die langer dan de wettelijke termijn in behandeling is geweest.</p> <p>Bijsturing: komende maanden wordt met behulp van de Lean methodiek het bezwaarproces doorgelicht met als belangrijkste opdracht: snellere afhandeling en minder wachttijden.</p>

9 Paragraaf: Bedrijfsvoering Naam onderdeel: ICT en technologische innovatie Onderwerp: Europese aanbesteding generieke ICT		
	Geplande datum afronden aanbesteding met circa 9 weken vertraagd.	<p>Oorzaak is tweeledig:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vertraging in het besluitvormingsproces voor de reorganisatie van I&A; • Er was meer tijd nodig om een kwalitatief goed aanbestedingsdocument op te leveren. <p>Bijsturing: De aanbesteding is ondertussen gepubliceerd, planning en business case zijn geactualiseerd en bijgewerkt.</p>
Onderwerp: Transitiekosten generieke ICT		
	De geplande transitie & transformatiekosten (kosten externe leverancier) van 750 duizend euro voor 2017 schuiven door naar 2018.	<p>Oorzaak: Door een verschuiving in de start van de aan- en uitbesteding van generieke ICT schuift de algehele planning op en vallen de transitiekosten later.</p> <p>Bijsturing: Er zal worden voorgesteld om dit resultaat beschikbaar te houden voor de uitloop naar 2018.</p>

9 Paragraaf: Bedrijfsvoering Naam onderdeel: Personeel; Mobiliteit, ontwikkeling en diversiteit Onderwerp: ziekteverzuim		
	Het streefgetal van 5,6% wordt niet gehaald.	<p>Afwijking: Het ziekteverzuimcijfer bedraagt in het eerste kwartaal 6,86%</p> <p>Oorzaak: Het verzuim stijgt na een reorganisatie en fysieke problematiek in combinatie met hoge leeftijd.</p> <p>Bijsturing: We verwachten dat de nieuwe aanpak die ingezet is eind 2016, effect zal hebben op het ziekteverzuim in de rest van 2017.</p>

9 Paragraaf: Bedrijfsvoering	
Naam onderdeel Personeel; Mobiliteit, ontwikkeling en diversiteit	
Onderwerp: externe inhuur	
De omvang van de externe inhuur is groter dan het budget in de begroting en de vacature ruimte	<p>Afwijking: de prognose voor de externe inhuur bedraagt 30 miljoen. Vanuit de begroting en via vrijval vacature ruimte is er 12,3 miljoen beschikbaar.</p> <p>Oorzaak: Bij de onderdelen van de gemeente die buiten de gemeentelijke organisatie worden geplaatst (zoals WIJ en ICT), huren we externen in zodat we boventalligheid voorkomen en we flexibel om kunnen gaan met veranderingen.</p> <p>Bij Stadsontwikkeling gebruiken we onze flexibele schil om adequaat te kunnen reageren op een toenemende vraag naar capaciteit.</p> <p>Bijsturing: We gaan de directies directer bevragen over de noodzaak van inhuur</p>

Slot en nacalculaties

In 2017 worden de volgende slotcalculaties opgesteld:

Slotcalculaties	
1. December	Bessemoerstrook
2. December	Vuursteenlocatie

In 2017 worden de volgende nacalculaties opgesteld:

Nacalculaties	
1. Juli	Renovatieplan sportpark Esserberg
2. December	P+R Haren
3. December	Beter Benutten - Fietsparkeren
4. December	Krediet sanering riolering 2013

Geconstateerde onrechtmatigheden en voortgang IC-plan

In het eerste kwartaal zijn de activiteiten van de Interne Audit Functie vooral gericht geweest op de vaststelling van de getrouwheid en rechtmatigheid over het jaar 2016. Als reactie op de bevindingen van de accountant zal vanaf nu gewerkt worden aan de doorontwikkeling van de Interne Audit Functie. Gestart wordt met een gemeentebrede en vervolgens proces specifieke risicoanalyses. De werkwijze rond audits gaat veranderen en waar mogelijk procesgericht worden met meer inzet van data-analyse. We starten vanaf mei met de uitvoering van de audits wanneer we de nieuwe werkwijze met diverse belanghebbenden, waaronder de accountant, hebben afgestemd. Er zijn daarom tot dusver nog geen audits over het jaar 2017 uitgevoerd en dus nog geen bevindingen te melden.

Voortgang van onderzoeken doeltreffendheid en doelmatigheid

Maatschappelijke kosten en baten analyse

Het onderzoek Maatschappelijke kosten en baten analyse (MKBA) is afgerond. In het najaar 2016 is het rapport opgeleverd. De basis van de bevindingen zijn:

- Geen clusters van subsidies die als geheel weinig effectief zijn;
- Wel aanknopingspunten om effectiviteit te vergroten, vooral via andere manier van werken.

Hiervoor zijn algemene aanbevelingen geformuleerd. Deze aanbevelingen worden meegenomen in het vervolgtraject 'innovatie in opdrachtgeverschap'. Dit vervolgtraject is gestart om op basis van de

uitkomsten van de uitgevoerde MKBA te komen tot een betere invulling van onze gemeentelijke rol als opdrachtgever. Verbeteren van de effectiviteit van de inzet van subsidies is daar onderdeel van. Er wordt gewerkt aan een voorstel voor invulling van de taakstelling vanaf 2018.

Uitvoering SW

Ten behoeve van de uitvoering van de tweede fase is een kerngroep gevormd, met daaronder een aantal werkgroepen. Deze werkgroepen hebben onder andere activiteiten opgepakt in het kader van verbetermaatregelen gericht op herijking van de begroting van het SW-bedrijf/iederz, de P&C-cyclus, verhoging van het rendement detachering en beschut werk en personeelsbeleid. Daarnaast wordt de huisvestingscomponent nader onderzocht. De resultaten van de diverse werkgroepen komen gefaseerd beschikbaar (april-november 2017) overeenkomstig de planning. De uitkomsten van de huidige onderzoeksfase zullen bepalend zijn voor het inrichtings- en positioneringsvraagstuk. Indien uit deze fase blijkt dat organisatorische wijzigingen noodzakelijk zijn, dan zullen wij deze voorleggen conform de daarvoor geldende procedures.

Update van risico's en ontwikkelingen

Een actueel overzicht van risico's en ontwikkelingen is opgenomen in de jaarrekening 2016.

OVERIGE AANDACHTSPUNTEN

Aanbevelingen rekenkamercommissie

Energiebeleid

Op 27 mei 2015 heeft uw raad besloten om de aanbevelingen uit het rapport 'Groningen energieneutraal in 2035!' van de Rekenkamercommissie over te nemen en ons te verzoeken invulling te geven aan deze aanbevelingen.

Deze aanbevelingen zijn:

1. Stel duurzaamheid en energie centraal in een strategische visie op de toekomst van Groningen;
2. Realiseer een energie neutrale gemeente door opgaven gestuurd te werken. Stel de inhoudelijke opgaven centraal en creëer synergie door de inzet van mensen, taken en middelen zoveel mogelijk te koppelen aan meerdere doelen;
3. Pas goed portfoliomanagement toe. Zorg er zo voor dat Groningen systematisch toewerkt naar strategische doelen en dat voortgang, resultaten en doelmatigheid van projecten consequent gemonitord worden;
4. Bouw duurzame en slagvaardige publiek-private samenwerking op. Maak in de komende periode een slag van 'samen netwerken' naar 'samen bouwen' en het realiseren van concrete resultaten.

Update VGR I 2017:

1. De Routekaart Groningen energieneutraal 2035 is besproken in de raadscommissie van oktober 2016. Hierbij heeft het college een aantal vervolgvorstellen gepresenteerd. Dit zijn:
 - Het opstarten van versnellingstafels met partnerorganisaties;
 - Uitbreiden van het aantal actoren waarvan het energiegebruik wordt gemonitord;
 - Communicatie en lobby, voortzetting van het lopende energieprogramma. Daarin willen wij een schaa sprong maken door een aanvalsplan warmte, een opschalingsplan voor zon, een kader voor plaatsing van windturbines, intensivering van energiebesparing bij particuliere woningeigenaren;
 - Een intensiveringsplan voor energiebesparing bij bedrijven.

Al deze acties zijn sinds najaar 2016 ter hand genomen;

2. De Energiemonitor is in juni 2016 online gegaan. Voorjaar 2017 is deze geactualiseerd en is de gemeente Ten Boer eraan toegevoegd. Ook de voortgang van de versnellingstafels is via de monitor te volgen. Voorjaar 2017 zijn ca. 50 bedrijven en instellingen benaderd met het verzoek toe te treden tot de groep van actoren die de energietransitie willen versnellen. De planning is erop gericht om tijdens het jaarlijkse Transfuture Festival de intentieverklaring van 2016 te vernieuwen, inclusief nieuwe toetreders;

3. Najaar 2016 en voorjaar 2017 zijn opgeleverd:
 - Het aanvalsplan warmte ("Groningen aardgasloos in 2035");
 - Een opschalingsplan voor zon ("De Zonnewijzer");
 - Een kader voor plaatsing van windturbines, een intensiveringsplan voor energiebesparing bij particuliere woningeigenaren ("Groningen woont slim");
 - Een intensiveringsplan voor energiebesparing bij bedrijven opgeleverd;

Tevens is begonnen met een wijkgerichte aanpak voor verduurzaming van de warmtevoorziening, om te beginnen in de wijk Paddepoel. De planning voor de start van het geothermieproject is nog steeds gericht op start van de boring in 2017 en warmtelevering vanaf 2018;

4. Lobby en communicatie: de websites <https://gemeente.groningen.nl/groningen-geeft-energie> en energiemonitor.groningen.nl worden permanent up-to-date gehouden.

De gemeente heeft ter gelegenheid van de Tweede Kamer verkiezingen samen met de provincie een lobbyactie gestart via landelijke dagbladen. Hieraan wordt tijdens de kabinetsformatie een vervolg gegeven.

Armoedebeleid

Naar aanleiding van het rapport en de aanbevelingen van de Rekenkamercommissie zijn we een proces gestart om meer focus aan te brengen in het armoedebeleid. Binnen het kader van Perspectief, actieplan tegen de armoede 2015-2018 hebben we het doel, de doelgroep en beoogde maatschappelijke effecten van het beleid scherper hebben geformuleerd.

In het verlengde van het formuleren van doelen en maatschappelijke effecten hebben we ook de eerste stappen gezet in het verbeteren van de monitoring. We hebben de bestaande armoedemonitor uitgebreid met informatie uit de monitor Leefbaarheid en Veiligheid. Op deze manier zijn we in staat om meer zicht te krijgen op manier waarop minima hun eigen situatie ervaren en de mate waarin zij naar eigen zeggen deelnemen aan de samenleving. We hebben uw raad hierover periodiek geïnformeerd.

Aanbevelingen van de accountant

Accountantsaanbevelingen worden gedaan naar aanleiding van de jaarlijkse interim-controle en de controle op de jaarrekening.

Niet alle bevindingen worden vermeld in het uiteindelijke controleverslag bij de jaarrekening. Dit heeft te maken met de door uw raad vastgestelde rapporteringstolerantie. In dit document zijn de bevindingen uit de interim-controle 2016 van de nieuwe accountant PWC opgenomen. Uit de controles van de vorige accountant EY staan geen bevindingen meer open of zijn ondervangen door de nieuwe bevindingen van PWC.

Om een snel inzicht in de voortgang van de adviezen te verschaffen, is de titel van het advies in kleur weergegeven. **Groen** staat voor afgehandelde adviezen, **geel** betekent dat afhandeling van het advies is gestart, **rood** houdt in dat de afhandeling van het advies nog niet is gestart.

De actuele adviezen van de accountant zijn de volgende:

DMO	Lasten PGB naar verwachting wederom onzeker, grote impact voor controle verklaring
Adviezen	Adviezen 2016: <ul style="list-style-type: none">• Overweeg eigen controles uit te voeren op de getrouwheid en rechtmatigheid PGB om daarmee de onzekerheid te verlagen.
Stand van zaken	<i>We nemen de verantwoordelijkheid niet over door eigen controles uit te voeren bij de SVB.</i>
DMO	Algemene IT beheersing en controles sociaal domein
Adviezen	PWC geeft aan dat het niet kan steunen op de geautomatiseerde controles in het proces. Daarnaast wordt in de factuurcontrole geen controle uitgevoerd op de daadwerkelijke levering van zorg. Adviezen 2016: <ul style="list-style-type: none">• Bepaal welke vervangende werkzaamheden moeten worden uitgevoerd omdat niet gesteund kan worden op de algemene IT-beheersing met betrekking tot de applicaties DaFinci en Suite4Jeugd zorg• Stel vast op welke wijze zekerheid kan worden verkregen over de betrouwbare werking van I-WMO (berichtenverkeer)• Waarborg voor 2016 dat een plan van aanpak (inclusief back-up plan) beschikbaar is voor de controle op de prestatielevering Adviezen 2017 e.v.: <ul style="list-style-type: none">• Bepaal voor 2017 op welke wijze de controle op de prestatielevering in de interne beheersing gewaarborgd kan worden (eventueel in combinatie met verantwoording van derden)
Stand van zaken	<i>In afstemming met PWC hebben we controles uitgevoerd op betalingen en crediteur mutaties. Voor de prestatielevering wordt gesteund op de interne processen, contacten inkoop met aanbieders en de assurance verklaringen van</i>

	<i>aanbieders. Verder hanteren we het landelijke verantwoordingsprotocol van i-sociaal domein voor de verantwoording door de aanbieders. We streven ernaar in 2017 de vaststelling van de levering van zorg zo veel mogelijk in onze reguliere werkzaamheden te borgen. Dit werken wij verder uit.</i>
DMO	Grote afhankelijkheid van andere partijen vraagt om een actieve sturing
Advies	Om een tijdige afronding van de jaarrekening te kunnen waarborgen, moeten de verantwoordingen van de zorgaanbieders, RIGG en SVB op tijd ontvangen worden. De gemeente moet de ontvangen verantwoordingen en controleverklaringen integraal beoordelen. Daarom adviseert de accountant Adviezen 2016: <ul style="list-style-type: none"> • Stimuleer en monitor tijdige oplevering door derde partijen • Zorg voor het inrichten van een afrekenproces met daarin duidelijkheid over de taakverdeling en de verantwoordelijkheden (o.a. opstellen balanspositie, beoordelen verkregen verantwoordingen en controleverklaringen, verklaren verschillen met basisadministratie en verkregen facturen, opstellen eindafrekening per instelling) • Beoordeel de ontvangen verantwoordingen en controleverklaringen via het PWC-stappenplan.
Stand van zaken	<i>Er is een werkprogramma en taakverdeling opgesteld. Voor de verantwoording wordt het landelijke IZA-protocol gehanteerd. Bij aanbieders onder de materiële omzetgrens wordt alleen een productieverklaring opgevraagd. Het is de intentie om alle aanbieders finaal te kwijten.</i>
SSC	Documentatie wijzigingsprocedure ontoereikend
Advies	De documentatie rondom de wijzigingsprocedure binnen de applicaties Suite4, Emis en DaFinci zijn niet toereikend. Adviezen 2016: <ul style="list-style-type: none"> • Stel de werkprogramma's voor interne controles 2016 bij op basis van de geconstateerde bevindingen. Adviezen 2017 e.v.: <ul style="list-style-type: none"> • Documenteer voor alle wijzigingen in applicaties het akkoord voor ingebruikname en de uitgevoerde testwerkzaamheden.
Stand van zaken	<i>In overleg met PWC is gekeken naar de wijze waarop het wijzigingsproces nog beter kan worden vormgegeven. Vanuit PWC is namelijk aangegeven dat de basis prima is, maar dat extra aandacht en energie noodzakelijk is om het akkoord van de systeemeigenaar toe te voegen bij de realisatie en acceptatie van een wijziging. Dit wordt nu ingeregeld.</i>
SSC	Beperken van accounts met uitgebreide rechten
Advies	PWC heeft vastgesteld dat er sprake is van relatief veel accounts met uitgebreide rechten tot de eerder genoemde applicaties, de onderliggende databases en het netwerk. Daarnaast is vastgesteld dat gebruik wordt gemaakt van generieke accounts met uitgebreide rechten. Hierdoor een verhoogd risico op ongeautoriseerde mutaties in de applicaties en databases. Bijkomend kunnen bij gebruik van generieke accounts eventuele ongeautoriseerde mutaties niet herleid naar individuele medewerkers. Adviezen 2016: <ul style="list-style-type: none"> • Stel de werkprogramma's voor interne controles 2016 bij op basis van de geconstateerde bevindingen. • Controleer in hoeverre ongeautoriseerde wijzigingen zijn doorgevoerd in de systemen. Adviezen 2017 e.v.: <ul style="list-style-type: none"> • Beperk het gebruik van generieke accounts zoveel mogelijk. • Beoordeel nut en noodzaak van het grote aantal accounts met uitgebreide rechten.
Stand van zaken	<i>Op basis van de bevindingen zijn aanpassingen doorgevoerd binnen het wachtwoord regime en is kritisch gekeken naar de wijze waarop wachtwoorden onderling gedeeld worden. Door de IT Board is nogmaals het beleid</i>

	<i>onderschreven dat wachtwoorden onderling binnen de organisatie niet gedeeld mogen worden.</i>
SSC	Beheer autorisaties, tijdigheid uitdienstmeldingen
Advies	<p>Uitdienstmeldingen worden niet altijd tijdig gemeld aan de functioneel applicatiebeheerders. Er vindt geen periodieke controle plaats op de juistheid en geldigheid van accounts en autorisaties voor Suite4 en Dafinci. Voor Emis wel maar niet gedocumenteerd. Risico: functiescheiding wordt doorbroken.</p> <p>Adviezen 2016:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stel de werkprogramma's voor interne controles 2016 bij op basis van de geconstateerde bevindingen. • Controleer in hoeverre ongeautoriseerde wijzigingen zijn doorgevoerd in de systemen. <p>Adviezen 2017 e.v.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Scherp de uitdienstprocedure aan door waarborgen te treffen dat uitdienstmeldingen tijdig gemeld worden aan de functioneel applicatiebeheerders • Voer periodiek controles uit op juistheid en geldigheid van accounts en autorisaties en documenteer deze.
Stand van zaken	<i>Het formulier dat voor uitdiensttreding wordt gebruikt, is inmiddels aangepast. Dit om de communicatie en informatievoorziening naar de functioneel beheerders beter te laten verlopen. Er worden acties uitgezet om autorisaties en geldigheid van accounts beter en meer gestructureerd te controleren. Hierbij zal de nadruk liggen op een 20-tal kritische applicaties.</i>
SSC	Doorontwikkeling en transformatie afdeling Auditing
Advies	<p>Om ervoor te zorgen dat de accountant optimaal op de werkzaamheden van de afdeling Auditing kan steunen, adviseert PWC.</p> <p>Adviezen 2017 e.v.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bepaal een 'stip op de horizon' voor de afdeling: ambitieniveau, termijn van realisatie en mijlpalen • Stel een algemene en proces specifieke risicoanalyse als startpunt voor de controle • Beoordeel jaarlijks de kwaliteit van de beheersmaatregelen in de processen • Voer waar mogelijk systeemcontroles uit • Breng periodiek rapportages uit met inhoudelijke bevindingen en met concrete verbetermaatregelen. Via GMT zou de monitoring kunnen plaatsvinden op de opvolging van de belangrijkste verbetermaatregelen • Train de afdeling in toepassing van nieuwe, modern controletechnieken en middelen.
Stand van zaken	<i>Wij onderkennen de veranderde vereisten waarmee de Auditing functie wordt geconfronteerd en herkennen het belang van de geschetste ontwikkelingen. De afdeling Auditing heeft deze adviezen meegenomen in haar jaarplan en opleidingsplan. De focus heeft in de eerste maanden van het jaar gelegen op het goed afronden van de audits in het kader van de jaarrekening 2016. Er is een diagnose uitgevoerd om naast de aanbevelingen van de accountant ook zelf vast te stellen waar verbeteringen mogelijk en nodig zijn. De transformatie naar andere werkwijzen zal na afronding van de werkzaamheden voor de jaarrekening starten.</i>
SSC	BBV-wijzigingen
Advies	<p>De effecten van de BBV-wijzigingen moeten tijdig in beeld gebracht worden en de financiële verordening moet gewijzigd worden.</p> <p>Adviezen 2017 e.v.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Inventariseer welke optionele BBV-aanpassingen in de financiële verordening verwerkt worden

	<ul style="list-style-type: none"> Wijzig de financiële verordening met de verplichte en optionele (voor zover van toepassing) wijzigingen
Stand van zaken	<i>Wij nemen het advies over het verwerken van de optionele BBV-aanpassingen in de financiële verordening in overweging. De verplichte aanpassingen hebben wij inmiddels verwerkt.</i>
SSC	Effect bevindingen IT op jaarrekeningproces
Advies	<p>Bij het opstellen van de jaarrekening is het noodzakelijk dat de afdeling Auditing verbijzonderde interne controles uitvoert op de bevindingen.</p> <p>Adviezen 2016:</p> <ul style="list-style-type: none"> Inventariseer op welke wijze bij het opstellen en bij de interne controle van de jaarrekening gesteund wordt op IT-afhankelijkheden en welke vervangende aanvullende werkzaamheden noodzakelijk zijn
Stand van zaken	<i>In overleg met de accountant zijn diverse extra en aanvullende controles uitgevoerd in het kader van de jaarrekening 2016 op die gebieden waar in mindere mate kon worden gesteund op de IT-systemen.</i>
SSC	Ongewenste functievermenging inkoopproces: tussen bestellen, autoriseren factuur en ontvangen goederen.
Advies	<p>De functievermenging is mogelijk tot een bedrag tot 25 duizend euro. Het risico wordt versterkt doordat in de interne controle van afdeling auditing op facturen tot 25 duizend euro geen controles plaatsvinden.</p> <p>Gevolg interne controle 2016:</p> <ul style="list-style-type: none"> Aanvullende gegevensgerichte controle waarbij vastgesteld wordt dat de prestatie op de factuur geleverd is en de gefactureerde prestatie inhoudelijk past binnen het budget ten laste waarvan de factuur gebracht is. <p>Adviezen 2017 e.v.:</p> <ul style="list-style-type: none"> Het doorvoeren van functiescheiding in het proces door bijvoorbeeld in het systeem af te dwingen dat altijd meer personen een autorisatie moeten plaatsen.
Stand van zaken	<i>Er is aanvullend onderzoek gedaan naar de beschreven functievermenging. Uit het onderzoek is gebleken dat er geen combinatie is van bestellen en factuur-autorisatie voor bedragen boven de 2.500,-. De grens van 2.500,- is van belang omdat iedere medewerker onder deze grens gemandateerd is om te handelen namens de gemeente.</i> <i>Wij bezien of en hoe wij het advies 2017 e.v. zullen implementeren.</i>
SSC	Te ruime betaalbevoegdheden ING en BNG
Advies	<p>Het doorvoeren van maatregelen om de functievermenging tegen te gaan.</p> <p>Gevolg interne controle 2016:</p> <ul style="list-style-type: none"> Aanvullende gegevensgerichte controle waarbij wordt vastgesteld dat geen onrechtmatige betalingen zijn gedaan, of dat bij alle betalingen adequate functiescheidingen zijn geweest tussen klaarzetten en autoriseren van de betaling <p>Adviezen 2017 e.v.:</p> <p>Het doorvoeren van functiescheiding in het proces door bijvoorbeeld in het systeem af te dwingen dat altijd meer personen een autorisatie moeten plaatsen.</p>
Stand van zaken	<i>Direct na het bekend worden van deze bevinding zijn de geadviseerde wijzigingen doorgevoerd en zijn aanvullende controles uitgevoerd. Hierbij zijn geen bevindingen geconstateerd.</i> <i>Wij bezien of en hoe wij het advies 2017 e.v. zullen implementeren.</i>
SSC	Geen waarborg dat alle inkoop juist worden aanbesteed
Advies	<p>Adviezen 2017 e.v.:</p> <ul style="list-style-type: none"> Overweeg om tot een meer centrale inkoop te komen dan wel het mogelijk maken om op centraal niveau analyses te draaien waaruit mogelijke risico's rondom aanbesteding blijken

Stand van zaken	<p><i>Inkoop adviseert over en begeleidt de aanbestedingen van de gemeente Groningen. Voor de werken in de openbare ruimte besteedt de afdeling Stadsingenieurs aan.</i></p> <p><i>Wij hebben sinds enige tijd de beschikking over data-analyse tools om daarmee efficiënt data analyses te kunnen maken van beschikbare inkoop data. Deze tool is vanaf januari 2017 operationeel. Het geeft ons inzichten in de inkopen van onze organisatie om daarmee zowel onze operationele inkoop als ook onze maatschappelijke (inkoop)beleidsdoelstellingen beter te kunnen realiseren. Wij menen dat dergelijke analyse tools van grote waarde zijn, mede ook in het licht van ontwikkelingen in open - en big data. Daarbij sturen we, samen met de beleidsafdelingen, meer op categoriemanagement en de daarbij behorende categorieplannen. Op deze manier komen we meer aan de 'voorkant' en ontstaat er vanuit het proces centralere sturing vanuit inkoop.</i></p>
Inkomensdienst-verlening	Geen periodieke heronderzoeken uitkeringen
Advies	<p>Gevolgen interne controle 2016:</p> <ul style="list-style-type: none"> In de kwaliteitscontroles en verbijzonderde interne controles controleren in hoeverre hier onrechtmatigheden zijn opgetreden. Richting toekomst is het te adviseren om data analyse in te richten waarbij externe bronnen gekoppeld worden aan uw eigen registraties. <p>Adviezen 2017 e.v.:</p> <ul style="list-style-type: none"> Het beoordelen van de controls rondom sociale zaken
Stand van zaken	<p><i>Wij nemen de aanbevelingen van PWC over. In 2016 is bij de gegevensgerichte controle door kwaliteit en de Audit afdeling beoordeeld of er onrechtmatigheden zijn opgetreden. Voor 2017 is het onze intentie om door middel van systeem- en procesgerichte controle te gaan auditen. We willen daarbij ook zoveel mogelijk gebruik maken van data analyse. In samenwerking met PWC is hiermee inmiddels een start gemaakt.</i></p>
SSC	Aandachtspunten salarisproces
Advies	<p>Gevolgen interne controle 2016:</p> <ul style="list-style-type: none"> Aanvullende gegevensgerichte controle waarbij wordt vastgesteld dat alle medewerkers tijdig bij het ABP zijn aangemeld en indiensttredingen juist, volledig en tijdig in de salarisadministratie zijn verwerkt. <p>Adviezen 2017 e.v.:</p> <ul style="list-style-type: none"> Het uitvoeren van adequate controles op aan- en afmeldingen aan het ABP. Het is van belang om van uitgevoerde controles de documentatie te bewaren bijv. de checklisten indiensttreding
Stand van zaken	<p><i>De afdeling Auditing heeft inmiddels de aan-en afmeldingen ABP getoetst. Hierbij zijn geen bevindingen geconstateerd.</i></p> <p><i>Wij bezien of en hoe wij het advies 2017 e.v. zullen implementeren.</i></p>
SSC	Totaaloverzicht inkomende subsidies ontbreekt
Advies	<p>Gevolgen interne controle 2016:</p> <ul style="list-style-type: none"> Aanvullende gegevensgerichte controle volledige verantwoording van nog te ontvangen en vooruit ontvangen subsidies in de jaarrekening 2016. <p>Adviezen 2017 e.v.:</p> <ul style="list-style-type: none"> Het opstellen en bijhouden van een centraal subsidieregister om op totaalniveau te kunnen sturen en om tijdig bijsturingsmaatregelen te treffen
Stand van zaken	<p><i>Wij onderkennen dat een totaal overzicht van inkomende subsidies ons zou kunnen helpen in onze bedrijfs- en beleidsvoering. We zien dat we daarmee (nog) beter in samenhang kunnen sturen en kunnen bijsturen. We onderzoeken het komende jaar op welke wijze we toegevoegde waarde van een totaal overzicht kunnen realiseren.</i></p>
SSC	Verhoogd frauderisico door het delen van wachtwoorden

Advies	<p>Om ervoor te zorgen dat gesteund kan worden op digitaal ingerichte autorisaties en om het (fraude)risico van onrechtmatige mutaties te minimaliseren, adviseren wij.</p> <p>Adviezen 2016:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Analyseer de geregistreerde meldingen van gebruik van wachtwoorden van andere collega's. • Inventariseer voor welke processen door het delen van wachtwoorden een verhoogd (fraude)risico op onrechtmatige mutaties bestaat • Voer aanvullend interne controles uit op processen met een verhoogd frauderisico <p>Adviezen 2017 e.v.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het aanscherpen van de volgende wachtwoordinstellingen: <ul style="list-style-type: none"> - Periodieke wijziging van het wachtwoord voor toegang tot de applicaties Suite4Werk en Inkomen afdwingen - Afdwingen van een complex wachtwoord voor Clear - Voor DaFinci afdwingen dat bij wijziging van het wachtwoord een ander wachtwoord moet worden gekozen
Stand van zaken	<p><i>Hiervoor zullen we, in overleg met de systeemeigenaar, een risico analyse uitvoeren om te kijken welke risico's aanwezig zijn en hoe deze kunnen worden gemitigeerd. We onderzoeken op welke wijze we de adviezen rondom aanscherpen van wachtwoordinstellingen kunnen realiseren. Dit proces loopt.</i></p>
SSC	Aandachtspunten jaarrekeningproces
Advies	<p>Voorafgaand aan de jaarrekeningcontrole dienen de volgende acties uitgevoerd te worden.</p> <p>Adviezen 2016:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uitbreiding van de verbijzonderde interne controle (Auditing) • Waarborg voor de komende jaren dat de benodigde informatie voor de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing eerder beschikbaar is zodat deze paragraaf eerder beschikbaar is • Sturen op tijdige verantwoording van de grondexploitaties • Sluit de P&C-cyclus van het grondbedrijf aan op de verantwoordingscyclus van de gemeente Groningen • Bepaal tijdig welke gevolgen de decentralisaties hebben voor het kritieke tijdsplan van de jaarrekeningcontrole
Stand van zaken	<p><i>Wij zijn steeds in nauw overleg met de accountant over de impact van uitbreiding van de verbijzonderde interne controle.</i></p> <p><i>We nemen ons voor het komende jaar aandacht te besteden aan het tijdiger - in het licht van de opmerkingen daarover van de accountant - beschikbaar hebben van de paragrafen weerstandsvermogen, risicomangement en grondbeleid.</i></p> <p><i>Daarmee samenhangend gaan we tevens de planning & control cyclus van het grondbedrijf beter aansluiten op de concernbrede planning & control cyclus.</i></p> <p><i>Verbeteringen die we bij het maken van deze jaarrekening al kunnen realiseren laten we niet achterwege.</i></p> <p><i>De effecten vanuit het Sociaal Domein voor de planning van de Jaarrekening zijn verwerkt afgestemd met de accountant.</i></p>
GMT	Eén Groningen, Eén organisatie in de praktijk niet altijd merkbaar
Advies	<p>Hoofdobservaties zijn dat medewerkers elkaar nog niet altijd weten te vinden, sterke persoonlijke betrokkenheid van medewerkers, het gevoelde noodzaak van het elkaar aanspreken wordt niet voldoende getoond, 'stropigerigheid' is belemmerend voor het innovatieve vermogen en er is een sterkere lange-termijn focus gewenst.</p> <p>Adviezen 2017 e.v.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Inventariseer of de genoemde observaties breder leven en bepaal waar deze afwijken van de gewenste cultuur en het gewenste gedrag • Bepaal op welke wijze de werkelijke en gewenste situatie dicht bij elkaar gebracht kunnen worden

Stand van zaken	<i>We gaan met de accountant in gesprek over de waarnemingen die zij hebben gedaan</i>
SSC	Basis IT (verder) op orde brengen van belang voor IT-uitbesteding
Advies	Adviezen 2017 e.v.: <ul style="list-style-type: none"> • Beoordeel welke quick wins nog gerealiseerd kunnen worden in de komende periode en hoe de geconstateerde bevindingen zijn meegenomen in de aanbesteding van de IT-omgeving.
Stand van zaken	<i>Het documenteren van IT Beheerprocessen is een belangrijk speerpunt voor 2017. We onderzoeken of het realistisch en mogelijk is de volwassenheid rondom de IT-beheerprocessen verder te verhogen.</i>
SSC	Positionering Chief Information Security Officer (CISO)
Advies	Adviezen 2017 e.v.: <ul style="list-style-type: none"> • Beoordeel in hoeverre de onafhankelijke en gemeentebrede rol in de huidige inrichting en positionering voldoende is gewaarborgd. Eventueel dient de positie verder te worden gedecentraliseerd.
Stand van zaken	<i>Wij nemen de aanbeveling van de accountant over de herpositionering van de CISO in overweging</i>
SSC	SiSa-bijlage jaarrekening
Advies	Advies om blijvend in te zetten op de kwaliteit van de SiSa-verantwoording, met als specifieke aandachtspunten: <ul style="list-style-type: none"> - Rechtmatigheid van de bestedingen - Naleving prestatie criterium - Kwaliteit van de informatie van derden
Stand van zaken	<i>De genoemde aandachtspunten zijn evenals vorige jaren onderdeel van het proces van de totstandkoming van de SiSa-verantwoording.</i>

Personeel

In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de begrote formatie en het bijbehorende begrotingsbedrag, afgezet tegen de geprognosticeerde gemiddelde bezetting en de verwachte personele lasten voor 2017. De prognose voor 2017 is gebaseerd op de realisatie tot en met 31 maart 2017. Het betreft hier uitsluitend het ambtelijk personeel dat in vaste of tijdelijke dienst is, inclusief de begroting en verwachte realisatie van het programma "Van werk naar werk" en exclusief het bestuur, de raad, externe inhuur en WSW-personeel.

(Bedragen x 1.000 Euro)	Actuele begroting 2017		Prognose 2017		Verschil actuele begroting en prognose 2017	
	fte	Euro	fte	Euro	fte	Euro
Personeel vast en tijdelijk	2.882	200.307	2.820	196.999	62	3.308

Verschil actuele begroting en prognose 2017.

In de actuele begroting en in de prognose 2017 zijn alle op dit moment bekende effecten op de salarissen en sociale lasten verwerkt. Te denken valt aan aanpassingen in de pensioenpremies per 1 januari 2017. Verder is er rekening gehouden met incidentele en structurele vergoedingen die in 2017 zullen worden uitbetaald.

Het verschil tussen de actuele begroting en de prognose 2017 bestaat uit de vacature ruimte die gebruikt wordt ter dekking van een deel van de externe inhuur.

Verzuim

Het verzuim in het eerste kwartaal is met 6,86% (voortschrijdend jaargemiddelde) beduidend hoger dan het streefcijfer van 2017 namelijk 5,6 %. Zaken die hierbij een rol spelen:

- Het verzuimpercentage stijgt na afronding van een reorganisatie;
- Fysieke problematiek in combinatie met hoge leeftijd;
- Kwaliteit en prioriteit van verzuimbegeleiding;
- Een deel van het verzuim komt voort uit klachten aan het bewegingsapparaat.

We zijn gestart met de introductie van een nieuwe aanpak van verzuim begeleiding. De methodiek oplossingsgericht verzuimmanagement wordt bij twee directies als pilot toegepast. Kern van deze methodiek is inzet op 'werk' als helende aanpak van ziekte. Tevens wordt er gemeente breed gewerkt met een verzuimcoach. Leidinggevend zijn hierin in het laatste kwartaal van 2016 en het eerste kwartaal van 2017 getraind. Deze trainingen moeten in de loop van 2017 hun vruchten afwerpen. Dan zal, is de verwachting, ook het verzuimpercentage dalen. Het streefcijfer van 5,6 % zal dit jaar echter niet worden bereikt.

Programma Mobiliteit/Van Werk naar Werk

In 2016 is ingezet op vernieuwing van het mobiliteitsbeleid, met als doel het vergroten van de persoonlijke ontwikkeling/inzetbaarheid van medewerkers en de bewegingen rondom in-, door- en uitstroom. Daarmee vergroten we de flexibiliteit en toekomstbestendigheid van organisatie én medewerkers.

Eind 2016 is de notitie 'Kansen voor Beweging' vastgesteld. Hierin zijn voorstellen gedaan om de mobiliteit te vergroten, zoals bijvoorbeeld de invoering van een klussenbank/ virtuele marktplaats, een verbreding van de mobiliteitspool en meer gestuurde mobiliteit. De eerste klussen zijn inmiddels via de klussenbank vervuld. In maart 2017 heeft de OR positief geadviseerd en in 2017 wordt de notitie stapsgewijs uitgevoerd.

Externe inhuur

In de begroting 2017 is voor 9 miljoen gereserveerd als budget voor externe inhuur. Aan vrijval voor vacatures is er 3,3 miljoen geprognoseerd voor het hele jaar 2017. Zoals het er nu uitziet zal het totaal bedrag aan externe inhuur echter uitkomen op 30 miljoen euro en geeft een inleenpercentage van 13,2% (totale inleenkosten / totale personeelskosten incl. inleen). Dit leidt tot een verschil van ruim 17 miljoen op jaar basis. Een deel van de dekking valt binnen de begroting uit bestaand budget voor projecten en incidenteel toegekende gelden.

De oorzaken voor deze grote externe inhuur komen met name doordat:

- We een aantal onderdelen buiten de gemeente (ICT, belastingen) plaatsen. Vacatureruimte binnen deze onderdelen vullen we op met tijdelijke inhuur;
- We de groei van de WIJ-organisatie opvangen met externe inhuur;
- Bij de directie Maatschappelijke Ontwikkeling externe inhuur gebruikt wordt om flexibel in te kunnen spelen op de nieuwe taken;
- Bij Stadsontwikkeling we onze flexibele schil gebruiken om adequaat te kunnen reageren op een toenemende vraag aan capaciteit. Door het onvoorspelbare verloop van het economische herstel komt de vraag schoksgewijs los. Hierdoor is vooraf niet altijd exact in te schatten hoeveel extra capaciteit nodig is. Dit is mede afhankelijk van het wel/niet doorgaan van grote investeringsprojecten.

Eerder gedane toezeggingen

Treasury

Bij de behandeling van het Treasury Statuut 2014 - 2015 is de limiet voor nieuw aan te trekken langlopende leningen vervallen. Daarbij is toegezegd de Raad tijdig en beter te informeren door gedetailleerde informatie, over de verwachte omvang van nieuw aan te trekken leningen en de werkelijk aangetrokken leningen, op te nemen in de reguliere planning en control documenten.

De financieringsbehoefte is voor 2017 begroot op gemiddeld 145 miljoen euro. We verwachten in deze VGR een financieringsbehoefte van gemiddeld 154 miljoen euro. Hiervan financieren we naar verwachting 61 miljoen euro met nieuwe consolidatieleningen en 93 miljoen euro met kort geld (korte mismatch benutting). Het volgende overzicht geeft inzicht in de omvang van de lange vermogenspositie:

Bedragen x 1,0 miljoen euro)	BGR 2017	VGR 2017-1
Financieringsbehoefte lang		
Investeringsen voorgaande jaren	1.060	1.092
Investeringsen 2017	59	24
Te financieren (1)	1.119	1.116
Financieringsmiddelen lang		
Portefeuille langlopende leningen	740	767
Reserves en voorzieningen	215	195
Beschikbare financiering (2)	955	962
Saldo financiering lang (1-2)	164	154
Nieuwe langlopende leningen	164	61
Korte mismatchfinanciering	-	93

De lange vermogensbehoefte is naar verwachting 3 miljoen euro lager dan we hadden begroot. Er zitten twee grote mutaties in. De bovenwijkse voorzieningen uit Meerstad zijn aan de Investeringsen voorgaande jaren toegevoegd (72 miljoen euro). In het vierde kwartaal van 2016 zijn de opbrengsten uit grondverkoop en subsidies van derden fors geweest. Per saldo resteert een bescheiden afname.

Er is ten opzichte van de begroting 10 miljoen euro minder nodig voor de lange financiering. Daarnaast financieren we naar verwachting 93 miljoen euro van de lange vermogensbehoefte met kort vermogen. Dit verklaart het verschil van 103 miljoen euro tussen de begrote omvang nieuwe leningen en de verwachte realisatie.

BEZUINIGINGEN

In de begroting 2017 zijn dekkingsbronnen opgenomen van 59,3 miljoen euro. Daarvan is 51,9 miljoen euro gerealiseerd. In de loop van 2017 verwachten wij nog een aanvullende realisatie van 7 miljoen euro. Bij de bezuiniging op de organisatie verwachten we een voordeel van per saldo 114 duizend euro. Bij de bezuiniging op vastgoed verwachten we een nadeel van 500 duizend euro. Per saldo prognosticeren wij hierdoor een nadelig resultaat van 386 duizend euro.

Dekkingsbronnen begroting 2017 totaal (Bedragen x 1.000 Euro)	Opgave 2017	Realisatie	Prognose realisatie	Resultaat
Dekkingsbronnen 2014-2017:				
Bezuiniging op de organisatie	12.913	7.682	5.470	239
Diversen	1.700	1.700		-
Dekkingsbronnen 2015-2018:				
Verhogen dekkingsgraad tarieven	250	125		-125
Diversen	11.040	11.040		-
Dekkingsbronnen 2016-2019:				
Vastgoed	2.000		1.500	-500
Diversen	10.323	10.323		-
Dekkingsbronnen 2017-2020:				
Diversen	21.027	21.027		-
Totaal	59.253	51.897	6.970	-386

Hierna worden de afwijkingen op de diverse onderdelen toegelicht.

Dekkingsbronnen 2014-2017 (Bedragen x 1.000 Euro)	Opgave 2017	Realisatie	Prognose realisatie	Resultaat
Vrijval bijdrage aan reserve BCF	1.200	1.200		
Mismatchvoordeel	500	500		-
Bezuiniging op de organisatie	12.913	7.682	5.470	239
Totaal	14.613	9.382	5.470	239

Specificatie bezuiniging op de organisatie (Bedragen x 1.000 Euro)	Opgave 2017	Realisatie	Prognose realisatie	Resultaat
Bezuiniging door directies	4.140		4.140	-
Uitvoeringskosten bezuinigingen	-600		-600	-
Taakstelling inkoopvoordeel inleenkrachten	1.600		800	-800
Bedrijfsvoering SSC (personeel)			800	800
Budget mobiliteit topkader	502	502		-
Vrijval piketbudget GGD	150	150		-
Overig	703	648	55	-
subtotaal bezuiniging door directies	6.495	1.300	5.195	-
Generatiepact	496	460	36	-
Afschaffen uitloprang	261	261		-
Overige maatregelen	1.261	1.261		-
Vrijval weglekbudget	-	-	239	239
subtotaal vervangende maatregelen	2.018	1.982	275	239

Dekking frictiebudget	4.400	4.400		-
subtotaal frictiebudget	4.400	4.400	-	-
Totaal	12.913	7.682	5.470	239

Prognose bezuiniging op de organisatie (V 239 duizend euro)

- De oorspronkelijke taakstelling op de organisatie bedraagt 10,961 miljoen euro. Deze opgave hebben wij verhoogd met 1,5 miljoen euro tekort concernposten en 452 duizend euro vanwege diverse taakstellingen op de bedrijfsvoering bij de directies. Het totaalbedrag van de bezuiniging op de organisatie komt daarmee op 12,913 miljoen euro.
- De bezuiniging op de organisatie willen wij voor 1,6 miljoen dekken door een te verwachten aanbestedingsvoordeel op inleenkrachten. Deze maatregel wordt dit jaar mogelijk niet volledig gerealiseerd, omdat de aanbesteding naar verwachting pas vanaf 1 juli 2017 geëffectueerd wordt. De realisatie prognosticeren wij op 800 duizend euro. De resterende 800 duizend euro verwachten we te dekken door een voordeel op de bedrijfsvoering van het SSC.
- In de begroting is nog een budget beschikbaar voor weglek. Deze post was onderdeel van het bezuinigingspakket 2010-2014. De bezuiniging is destijds verhoogd met het ingeschatte bedrag aan weglek. Het nog resterende budget wordt in de jaren 2017 tot en met 2019 ingezet voor de weglek door de maatregelen generatiepact en AOW-uitstroom. De geplande inzet voor de jaren 2018 en 2019 leidt dit jaar tot een incidenteel voordeel van 239 duizend euro.

Dekkingsbronnen 2015-2018 (Bedragen x 1.000 Euro)	Opgave 2017	Realisatie	Prognose realisatie	Resultaat
Vrijval P-budget/omzetting iederz tekort	5.000	5.000		
Uitstel vervanging Herewegviaduct	1.200	1.200		-
Verhoging dekkingsgraad tarieven	250	125		-125
Outsourcing ICT	5.000	5.000		
Totaal	11.450	11.325	-	-125

Prognose verhoging dekkingsgraad tarieven (N 125 duizend euro)

In de begroting staat als dekkingsbron een bedrag van 90 duizend euro genoemd. Dit bedrag moet worden verhoogd naar 250 duizend euro omdat het verschil ad 160 duizend euro nog niet structureel is gerealiseerd maar incidenteel. Van de taakstelling is 125 duizend euro in de sportsector opgelost. Door de cultuursector dient het resterende bedrag van eveneens 125 duizend euro te worden gerealiseerd. Concrete invulling wordt dit jaar nog niet verwacht.

Dekkingsbronnen 2016-2019 (Bedragen x 1.000 Euro)	Opgave 2017	Realisatie	Prognose realisatie	Resultaat
Rechtmatigheid	1.000	1.000		
Onderwijsachterstandenbeleid	100	100		-
Plankosten	500	500		-
Autobereikbaarheid	1.000	1.000		
Parkeervergunning	150	150		
ISV	1.000	1.000		
Belastingkantoor	750	750		
MKBA subsidies	2.000	2.000		
Vrijval RSP-middelen	2.000	2.000		

Vrijval areaaluitbreiding	323	323		
Vrijval frictiebudget	1.500	1.500		
Vastgoed	2.000		1.500	-500
Totaal	12.323	10.323	1.500	-500

Prognose taakstelling vastgoed (N 500 duizend euro)

In de begroting is een bezuinigingstaakstelling op vastgoed opgenomen van 2 miljoen euro. Voor de korte termijn zal de reële doorlooptijd die nodig is om genomen maatregelen effect te laten krijgen naar verwachting leiden tot een lagere bezuiniging. Wij gaan in deze voortgangsrapportage voor 2017 uit van een nadelig resultaat van 500 duizend euro.

Dekkingsbronnen 2017-2020 (Bedragen x 1.000 Euro)	Opgave 2017	Realisatie	Prognose realisatie	Resultaat
Aanvullende subsidie Europapark	6.200	6.200		
Vrijval voeding fonds bodemsanering	258	258		
Knelpunten t.l.v. weerstandsvermogen	9.383	9.383		
Vrijval areaaluitbreiding	986	986		
Investeringsruimte verkeer	400	400		
Opbrengst ruil incidenteel/structureel	3.700	3.700		
Herfinanciering gemeentefinanciering	100	100		
Totaal	21.027	21.027	-	-